YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

30 päivänä syyskuuta 2003 *

Asiassa T-196/01,

Aristoteleio Panepistimio Thessalonikis, kotipaikka Thessaloniki (Kreikka), edustajanaan asianajaja D. Nikopoulos, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään M. Condou-Durande, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan 8.6.2001 tehdyn komission päätöksen K(2001) 1284, jolla peruutettiin tuki, joka oli myönnetty Aristoteleio Panepistimio Thessalonikisiin (Thessalonikin Aristoteles-yliopisto) kuuluvalle metsägenetiikan ja puumaisten

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

kasvien jalostuksen laboratoriolle tuen myöntämisestä EMOTR:n ohjausrahastosta neuvoston asetuksen N:o 4256/88 mukaisesti 25.9.1996 tehdyllä komission päätöksellä K(96) 2542 "tulipalojen tuhoamien metsien nopeaa uudelleenistuttamista Kreikassa koskeva koehanke" -nimisen hankkeen nro 93.EL.06.023 yhteydessä,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit J. Azizi ja M. Jaeger,

kirjaaja: hallintovirkamies I. Natsinas,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 1.7.2003 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskeva lainsäädäntö

1 Rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa 24 päivänä kesäkuuta 1988 annetun neuvoston ase-

tuksen (ETY) N:o 2052/88 (EYVL L 185, s. 9) mukaan rakennerahastojen avulla on EY 158 artiklan mukaisen taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi pyrittävä edistämään hitaasti kehittyvien alueiden kehitystä ja rakennemuutosta sekä nopeuttamaan maatalouden rakenteiden mukauttamista ja edistämään maaseudun kehitystä, jotta yhteistä maatalouspolitiikkaa kyettäisiin uudistamaan (1 artiklan 1 kohta ja 5 kohdan a ja b alakohta). Asetusta on muutettu 20.7.1993 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2081/93 (EYVL L 193, s. 5).

2 Asetuksen N:o 2052/88 5 artiklan 2 kohdan e alakohdan alkuperäisessä versiossa säädettiin, että rakennerahastojen osalta rahoitustoiminta voitiin toteuttaa teknisen avun ja valmisteluun liittyvien toimenpiteiden tukemisena. Asetuksella N:o 2081/93 muutettuna kyseisessä säännöksessä säädetään, että rakennerahastojen osalta rahoitustoiminta voidaan toteuttaa teknisen avun tukemisena, mukaan lukien tuen valmisteluun, ennakkoarviointiin, seurantaan ja jälkiarviointiin liittyvät toimenpiteet sekä pilotti- ja esittelyhankkeet.

3 Neuvosto antoi 19 päivänä joulukuuta 1988 asetuksen (ETY) N:o 4256/88 asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamista koskevista säännöksistä Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) ohjausosaston osalta (EYVL L 374 s. 25). Asetusta on muutettu 20.7.1993 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2085/93 (EYVL L 193, s. 44).

4 Asetuksen N:o 4256/88 8 artiklan alkuperäisen version mukaan EMOTR:n tuki asetuksen N:o 2052/88 5 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetulle toiminnalle voi koskea muun muassa maatalousalueiden kehittämistä tukevien esittelyhankkeiden toteuttamista, mukaan lukien metsien kehittämistä ja hyödyntämistä koskevat hankkeet (ensimmäinen luetelmakohta), ja sellaisten esittelyhankkeiden toteuttamista, joiden tarkoituksena on yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen päämääriä vastaavien järjestelmien, tuotantomenetelmien ja -tekniikoiden tarjoamien todellisten mahdollisuuksien osoittaminen

viljelijöille (neljäs luetelmakohta). Asetuksella N:o 2085/93 muutetussa 8 artiklassa säädetään, että EMOTR:sta voidaan rahoittaa osana päämäärien toteuttamista, kuitenkin enintään yhdellä prosentilla sen vuosittaisista käyttövaroista, muun muassa maa- ja metsätalouden rakenteiden sopeuttamista koskevien koehankkeiden toteuttamista ja maaseudun kehittämisen edistämistä ja esittelyhankkeiden toteuttamista, mukaan lukien metsien kehittämistä ja hyötykäyttöä koskevat hankkeet, sekä maataloustuotteiden jalostusta ja kaupan pitämistä koskevat hankkeet, joiden tavoitteena on yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteita vastaavien tuotannon ja hallinnollisten järjestelmien, menetelmien ja tekniikoiden todellisten mahdollisuuksien osoittaminen.

5 Neuvosto antoi 19 päivänä joulukuuta 1988 myös asetuksen (ETY) N:o 4253/88 rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta (EYVL L 374, s. 1). Asetusta on muutettu 20.7.1993 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2082/93 (EYVL L 193, s. 20).

6 Muutetun asetuksen N:o 4253/88 23 artiklan 2 kohdassa säädetään varainhoidon valvonnan osalta seuraavaa:

"Komission virkamiehet tai muut sen henkilökuntaan kuuluvat voivat valvoa paikalla, erityisesti pistokokein, rakennerahastojen rahoittamaa toimintaa sekä hallinto- ja valvontajärjestelmiä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden kansallisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaisesti suorittamia tarkastuksia ja rajoittamatta perustamissopimuksen 206 artiklan määräysten soveltamista ja muita perustamissopimuksen 209 artiklan c kohdan mukaisesti suoritettuja tarkastuksia.

Ennen kuin komissio suorittaa tarkastuksen paikalla, se ilmoittaa siitä asianomaiselle jäsenvaltiolle saadakseen kaiken tarpeellisen tuen. Komission

mahdollisesti ilman ennakkoilmoitusta paikalla suorittamista tarkastuksista määrätään osana yhteistyöhön osallistumista varainhoitoasetuksen säännösten mukaisesti saavutetussa yhteisymmärryksessä. Jäsenvaltion virkamiehet tai muut sen henkilökuntaan kuuluvat voivat osallistua tarkastuksiin.

Komissio voi pyytää asianomaista jäsenvaltiota suorittamaan paikalla tarkastuksen tarkistaakseen maksupyynnön asianmukaisuuden. Komission virkamiehet voivat osallistua tarkastuksiin ja heidän on tehtävä niin, jos asianomainen jäsenvaltio pyytää sitä.

Komissio huolehtii suorittamiensa tarkastusten toteuttamisesta yhteensovitetusti siten, että samaa tarkoitusta varten ja samana ajanjaksona toistuvia tarkastuksia vältetään. Asianomainen jäsenvaltio ja komissio toimittavat toisilleen viipymättä kaikki aiheelliset tiedot suoritettujen tarkastusten tuloksista."

7 Muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa säädetään tuen vähentämisen, pidättämisen ja peruuttamisen osalta seuraavaa:

"1. Jos toiminnan tai toimenpiteen toteuttaminen ei ilmeisesti oikeuta siihen myönnettyyn rahalliseen tukeen tai osaan siitä, komissio tekee tapauksesta aiheellisen tutkimuksen yhteistyöhön osallistumista noudattaen, pyytäen erityisesti asianomaista jäsenvaltiota tai muita tämän toiminnan täytäntöönpanoa varten nimeämiä viranomaisia esittämään havaintonsa määräajassa.

2. Tämän tutkimuksen perusteella komissio voi vähentää asianomaiseen toimintaan tai toimenpiteeseen annettua tukea tai pidättää sen, jos tutkimus pal-

jastaa epäsäännöllisyyksiä tai sellaisen huomattavan muutoksen, jolle ei ole pyydetty komission hyväksyntää ja joka vaikuttaa toiminnan tai toimenpiteen laatuun tai niihin olosuhteisiin, joissa ne pannaan täytäntöön.

3. Jokainen aiheettomasti vastaanotettu rahasumma on palautettava komissiolle. Rahasummiin, joita ei palauteta, lisätään viivästyskorko varainhoitoasetuksen säännösten ja niiden yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti, jotka komissio antaa VIII osastossa tarkoitettuja menettelytapoja noudattaen."

Käsiteltävän asian taustalla olevat tosiseikat

8 Aristoteleio Panepistimio Thessalonikis (Thessalonikin Aristoteles-yliopisto, jäljempänä kantaja) osoitti 8.11.1995 komissiolle hakemuksen yhteisön tuesta koehankkeelle, jonka nimi oli "tulipalojen tuhoamien metsien nopeaa uudelleenistuttamista Kreikassa koskeva koehanke" (hanke nro 93.EL.06.023, jäljempänä hanke).

9 Hankkeen yleistavoitteena oli, kuten sen nimestä ilmenee, erityisesti tulipalojen tuhoamien metsien uudelleenistuttamisen nopeuttaminen Kreikassa.

10 Komissio myönsi hankkeelle tukea EMOTR:n ohjausrahastosta 25.9.1996 tehdyllä ja kantajalle osoitetulla päätöksellä K(96) 2542 (jäljempänä tuen myöntämispäätös).

11 Tuen myöntämispäätöksen 1 artiklan mukaan vastuussa hankkeen, jota koskevat yksityiskohdat oli kuvattu kyseisen päätöksen liitteessä 1, toteuttamisesta oli kantajalle kuuluva tutkimuslaboratorio eli metsägenetiikan ja puumaisten kasvien jalostuksen laboratorio (jäljempänä laboratorio tai tuensaaja). Tuen myöntämispäätöksen 2 artiklan mukaan hankkeen toteuttamisjaksoksi vahvistettiin 1.9.1996—28.2.2001.

12 Tuen myöntämispäätöksen 3 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan hankkeen hyväksyttävät kokonaiskustannukset olivat 717 532 ecua, mistä yhteisö sitoutui suorittamaan rahoitustukena enintään 538 149 ecua. Kyseisen artiklan kolmannessa luetelmakohdassa täsmennettiin seuraavaa:

"Mikäli lopullisista kustannuksista ilmenee, että hyväksyttävät kulut ovat pienemmät kuin alun perin sovittiin, tuen määrää vähennetään samassa suhteessa loppumaksun yhteydessä."

13 Tuen myöntämispäätöksen 4 artiklan mukaan "tämän päätöksen soveltamista koskevat edellytykset esitetään liitteessä 2".

14 Tuen myöntämispäätöksen liitteessä 1 kuvattiin kaikki kyseiselle hankkeelle ominaiset piirteet: otsake, yleis- ja erityistavoitteet, soveltamisaikataulu, menettelytavat kutakin toimintaa varten asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, tuensaajaa koskevat tiedot (tässä tapauksessa pankkitili on Thessalonikin Aristoteles-yliopiston tutkimuskomitean nimissä; jäljempänä komitea), odotettujen tulosten merkitys komissiolle, hankkeen kustannukset ja sen kokonaisbudjetti sellaisena kuin se jakautui hanketta rahoittavien elinten kesken. Yhteisön osuus oli 75 prosenttia kokonaiskustannuksista.

15 Tuen myöntämispäätöksen liitteessä 2 vahvistettiin tuen myöntämiseen liittyvät rahoitusehdot. Siinä täsmennettiin erityisesti, että henkilöstökulujen ja matkakulujen täytyi liittyä välittömästi hankkeen toteuttamiseen ja että niiden määrän piti olla sellainen, että hankkeen kulut kyettäisiin kattamaan (2 kohta); että komissiolla oli oikeus vaatia tutkittavakseen mitä tahansa alkuperäistä tositetta tai sen oikeaksi todistettua jäljennöstä ja tutkia se välittömästi paikalla tai vaatia kyseisten asiakirjojen lähettämistä, jotta se kykenee tarkastamaan eri kulueriin liittyvät rahoitusta koskevat tiedot (5 kohta) ja että tuensaajan piti säilyttää komission saatavilla kaikki alkuperäiset kulutositteet viiden vuoden ajan komission viimeisestä maksusuorituksesta (6 kohta). Lopuksi liitteessä 2 olevassa 10 kohdassa täsmennettiin lähinnä, että jos jotain kyseisessä liitteessä mainituista edellytyksistä ei noudateta tai jos on ryhdytty muuhun kuin liitteessä 1 tarkoitettuun toimintaan, komissio voi pidättää tuen, vähentää sitä tai peruuttaa sen ja periä suorittamansa maksut takaisin, mitä ennen tuensaajalla on oikeus lähettää komissiolle huomautuksensa komission vahvistaman määräajan kuluessa.

16 Tuensaaja on saanut yhteisöltä 1.9.1996 lähtien yhteensä 215 260 ecua eli 40 prosenttia hankkeelle tarkoitetusta yhteisön rahoituksesta.

17 Komitea päätti sille 19.11.1996 päivätyllä kirjeellä osoitetun laboratorion johtajan Panetsosin tekemän ehdotuksen perusteella antaa hankkeen hallinnoinnin Panetsosin tehtäväksi.

18 Panetsos toimitti 5.6.1998 komissiolle tuen myöntämispäätöksen liitteessä 2 olevan 3 kohdan perusteella teknisen väliraportin hankkeen edistymisestä ja kunkin suunnitellun toimenpiteen osalta jo toteutuneista kuluista (jäljempänä tekninen väliraportti). Samalla hän pyysi toisen ennakkoerän suorittamista.

19 Komissio vahvisti 9.7.1998 vastaanottaneensa teknisen väliraportin ja ilmoitti kantajalle ryhtyneensä yleiseen tarkastustoimenpiteeseen kaikkien asetuksen N:o 4256/88 8 artiklan nojalla rahoitettujen hankkeiden ja myös kantajan hankkeen osalta. Lisäksi se pyysi kantajaa toimittamaan sille tuen myöntämispäätöksen liitteessä 2 olevan 5 kohdan mukaisesti virallisen pyynnön toisen ennakkoerän suorittamisesta, luettelon kaikista tositteista, jotka liittyivät hankkeen täytöntöönpanon yhteydessä toteutuneisiin hyväksyttäviin kuluihin, kululajin mukaan ryhmiteltyinä, sekä oikeaksi todistetun jäljennöksen jokaisesta tositteesta.

20 Kantaja toimitti 29.7.1998 komissiolle asiakirjat, joissa vahvistettiin, että kulut oli suoritettu tuen myöntämispäätöksen mukaisesti. Lisäksi se korosti kyseisen ohjelman erityispiirteitä eli sitä, että puiden elinkaari metsien uudelleenistuttamista varten valituilla alueilla edellytti ohjelman keskeytymätöntä jatkamista ja siten sitä, että komissio suorittaisi toisen ennakkoerän viipymättä. Kantajan mukaan hankkeelle ei ollut edes tilapäisesti saatavissa vaihtoehtoista rahoitusta.

21 Komissio ilmoitti 12. ja 14.10.1998 päivätyillä kirjeillä kantajalle aikomuksestaan suorittaa tarkastuksen hankkeen toteuttamispaikalla ennen toisen ennakkoerän suorittamista.

22 Tarkastus suoritettiin kantajan tiloissa 9.—12.11.1998.

23 Komission tarkastajat toimittivat sille 27.1.1999 hanketta koskevan tarkastuskertomuksen.

24 Kantaja muistutti 2.3.1999 päivätyllä kirjeellä komissiota hankkeeseen liittyvistä erityispiirteistä ja toisti pyyntönsä toisen ennakkoerän maksamisesta korostaen samalla, että mahdollinen viivästys "merkitsisi sitä, että [se] ei voisi jatkaa työtä sopimusehtoja noudattaen, ja vaarantaisi hankkeen tulokset".

25 Komissio pyysi 21.4.1999 päivätyllä kirjeellään kantajaa esittämään luettelon kaikista hankkeeseen liittyvistä asiakirjoista, yksityiskohtaisen toimintakertomuksen kaikista hankkeeseen osallistuvista henkilöistä, jotta hankkeeseen kirjatut henkilöstökulut voitaisiin selvittää, kaikkien näiden henkilöiden työsopimusten jäljennökset sekä tositteet tietyille henkilöille maksetuista määristä.

26 Kantaja toisti 4.5.1999 komissiolle pyyntönsä toisen ennakkoerän suorittamisesta.

27 Kantaja korosti 12.5.1999 päivätyssä kirjeessään hankaluuksia, joita oli aiheutunut toisen ennakkoerän suorittamisen viivästymisestä. Se kiinnitti lisäksi komission huomiota siihen, että komitea oli ottanut käyttöön hankkeen yhteydessä toteutuneita kuluja koskevan seurantajärjestelmän, ja siihen, että tiettyjä kuluja ei ollut mahdollista kohdistaa hankkeen erityisille toimenpiteille. Lisäksi kantaja toimitti komissiolle ensinnäkin palkkoja, kulutustavaroita, laitteita, matkakuluja ja hankkeen kokonaiskuluja koskevia taulukoita sekä toiseksi hankkeeseen osallistuneita henkilöitä koskevia "yksityiskohtaisia toimintakertomuksia" sekä heidän työsopimuksensa.

28 Komissio vastasi 4.5.1999 päivättyyn kantajan kirjeeseen 2.6.1999 päivätyllä kirjeellään ja ilmoitti yksiköidensä tutkivan 12.5.1999 päivätyssä kirjeessä toimitetut asiakirjat.

29 Kantaja kiinnitti jälleen 13.10.1999 komission huomiota toisen ennakkoerän suorituksen viivästymiseen ja ilmoitti, että se ei kykenisi kyseisissä olosuhteissa toteuttamaan hanketta komission määräämällä tavalla.

30 Komissio ilmoitti kantajalle 25.10.1999 päivätyllä kirjeellä, että se oli tutkinut hankkeeseen liittyvän rahoitustuen muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan mukaisesti ja että tutkimuksessa oli ilmennyt mahdollisia sääntöjenvastaisuuksia, joten se oli päättänyt aloittaa edellä mainitussa artiklassa ja tuen myöntämispäätöksen liitteessä 2 olevassa 10 kohdassa tarkoitetun menettelyn (jäljempänä menettelyn aloittamiskirje). Se kehotti kantajaa esittämään kuuden viikon määräajassa oikeaksi todistetut jäljennökset kaikista hankkeeseen liittyvistä hallinnollisista ja kirjanpitoasiakirjoista sekä kaikkien mahdollisiksi sääntöjenvastaisuuksiksi ilmoitettujen seikkojen osalta todisteet siitä, että kantaja oli täyttänyt tuen myöntämispäätöksestä johtuvat velvollisuutensa.

31 Kantaja esitti 3.12.1999 huomautuksensa vastauksena komission väitteisiin ja toimitti sille tiettyjä tositteita (jäljempänä menettelyn aloittamiskirjeestä esitetyt huomautukset).

32 Eräs tilintarkastusyhtiö toimitti komissiolle 7.7.2000 tämän pyynnöstä hankkeeseen liittyvän tarkastuskertomuksen.

33 Komissio teki muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdan nojalla 8.6.2001 Helleenien tasavallalle ja kantajalle osoitetun ja kantajalle 19.6.2001 tiedoksi annetun päätöksen, jolla se peruutti hankkeelle myönnetyn rahoitustuen ja vaati kantajaa palauttamaan jo suoritetun tuen kokonaisuudessaan (jäljempänä riidanalainen päätös).

34 Komissio on luetellut riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleessa kymmenen muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua sääntöjenvastaisuutta.

Menettely ja asianosaisten vaatimukset

35 Kantaja on nostanut nyt käsiteltävän kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 20.8.2001 toimittamallaan kannekirjelmällä.

36 Kantaja on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 3.9.2001 toimittamallaan erillisellä asiakirjalla esittänyt myös EY 242 ja EY 243 artiklan nojalla riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä koskevan hakemuksen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti hylkäsi välitoimihakemuksen asiassa T-196/01 R, Aristoteleio Panepistimio Thessalonikis vastaan komissio, 18.10.2001 antamallaan määräyksellä (Kok. 2001, s. II-3107).

37 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (kolmas jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ja esitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan mukaisena prosessinjohtotoimena asianosaisille kirjallisia kysymyksiä ja pyysi niitä esittämään tiettyjä asiakirjoja. Asianosaiset noudattivat näitä pyyntöjä.

38 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin kuultiin 1.7.2003 pidetyssä istunnossa.

39 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen ja

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

40 Vastaaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen ja

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

41 Kantaja esittää kolme kanneperustetta. Ensimmäinen peruste koskee muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdan rikkomista siltä osin kuin komissio on ainoastaan viitannut erilaisiin sääntöjenvastaisuuksiin hankkeen hallinnoinnissa eikä ole ottanut huomioon itse hankkeen toteuttamista. Toinen, kaksiosainen kanneperuste koskee muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdan toista rikkomista ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista. Kolmannen kanneperusteen mukaan komissio on tehnyt arviointivirheitä riidanalaisessa päätöksessä toteamiensa kymmenen sääntöjenvastaisuuden osalta. Kantajan näistä kymmenestä sääntöjenvastaisuudesta esittämä peruste on 8-osainen. Kantaja vetoaa ensimmäisen ja kahdeksannen sääntöjenvastaisuuden osalta myös perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mielestä on asianmukaista tutkia kolmas peruste ensin.

I *Kolmas kanneperuste, jonka mukaan komissio on tehnyt arviointivirheitä toteamiensa eri sääntöjenvastaisuuksien osalta ja laiminlyönyt perusteluvelvollisuuden tämän kanneperusteen tiettyjen osien osalta*

A *Alustavia huomautuksia*

42 Kantaja vetoaa lähinnä siihen, että komissio ei ole tutkinut hankkeen toteuttamista asianmukaisesti ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä ja että se on tehnyt arviointivirheitä katsoessaan, että tämä tutkimus olisi vahvistanut muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen sääntöjenvastaisuuksien olemassaolon kyseisen hankkeen hallinnoimisessa. Lisäksi kantaja arvioi, että komissio ei ole esittänyt riittäviä perusteluja tiettyjen riidanalaisessa päätöksessä toteamiensa sääntöjenvastaisuuksien osalta.

43 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että ennen kuin tutkitaan kantajan kunkin komission riidanalaisessa päätöksessä toteaman sääntöjenvastaisuuden osalta antamien perustelujen hyväksyttävyyttä, on esitettävä joitakin alustavia näkemyksiä riidanalaiseen päätökseen sovellettavasta oikeudellisesta viitekehyksestä.

44 Aluksi on muistutettava siitä, että muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdan mukaan komissio voi tapauksesta kyseisen artiklan 1 kohdassa tarkoitetun aiheellisen tutkimuksen tehtyään päättää rahoitustuen takaisinperimisestä, jos "tutkimus paljastaa epäsäännöllisyyksiä tai sellaisen huomattavan muutoksen, jolle ei ole pyydetty komission hyväksyntää ja joka vaikuttaa toiminnan tai toimenpiteen laatuun tai niihin olosuhteisiin, joissa ne pannaan täytäntöön".

45 Muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa viitataan siten nimenomaisesti rahoitetun toiminnan täytäntöönpanon olosuhteita koskeviin

sääntöjenvastaisuuksiin. Tällaisiin olosuhteisiin kuuluu rahoitetun toiminnan hallinnointi, joten komissio voi yleisesti arvioiden, kuten tässä tapauksessa, vedota sääntöjenvastaisuuksiin hankkeen hallinnoinnissa ja vaatia myönnetyn tuen peruuttamista.

46 Toiseksi riidanalaisen päätöksen laillisuutta on arvioitava tuen myöntämispäätöksen määräysten perusteella ja erityisesti kyseisen päätöksen liitteiden perusteella, ja niihin sisältyy ensinnäkin hyväksytyn hankkeen yksityiskohtainen kuvaus (liite 1) ja toiseksi tuen myöntämiseen liittyvät rahoitusehdot (liite 2) (ks. edellä 14 ja 15 kohta).

47 Kolmanneksi todistustaakan osalta on korostettava, että vaikka komission on muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan mukaisen menettelyn yhteydessä osoitettava hankkeen aiheellisen tutkimuksen jälkeen sellaisten hankkeen toteuttamiseen liittyvien sääntöjenvastaisuuksien olemassaolo, joiden vuoksi tuen peruuttaminen on perusteltua, tuensaajan tehtävänä on kuitenkin toteuttaa hanke sellaisena kuin se on hyväksytty ja varmistaa tuen myöntämisedellytysten täydellinen noudattaminen sellaisina kuin ne sisältyvät tuen myöntämispäätökseen ja sen liitteisiin. Mikäli komissio löytää tutkimuksessaan seikkoja, jotka viittaavat tällaisten sääntöjenvastaisuuksien olemassaoloon, tuensaajan on näin ollen kyettävä osoittamaan, että hanke on toteutettu täysin sovellettavien määräysten ja erityisesti tuen myöntämispäätöksen mukaisesti. Sen on erityisesti osoitettava toteutuneiden kulujen todenperäisyys, niiden välitön yhteys hankkeeseen liittyviin eri toimenpiteisiin sekä näiden kulujen asianmukaisuus hankkeen tavoitteisiin nähden.

48 Tässä yhteydessä menettelyn aloittamiskirjeellä on ensiarvoisen tärkeä merkitys. Komission on tässä hallinnollisen menettelyn vaiheessa näet esitettävä tutkimuksensa perusteella riittävän täsmällisesti hankkeen toteuttamiseen liittyvät eri väitteet, jotta tuensaaja kykenee esittämään edellä kuvatut todisteet.

49 Tätä tarkoitusta varten tuensaajan on sitä sitovan lojaalisuusvelvollisuuden ja hankkeen toteuttamista yhteistoiminnan ja keskinäisen luottamuksen hengessä koskevan velvollisuuden mukaisesti toimitettava komissiolle kaikki todisteet ja selvitykset, joita se pitää tarpeellisina komission esittämien epäilyjen hälventämiseksi, kun otetaan huomioon hankkeen erityispiirteet ja tuen myöntämispäätöksen liitteissä esitetyt rahoituksen edellytykset. Kuten tältä osin on jo todettu (asia T-216/96, Conserve Italia v. komissio, tuomio 12.10.1999, Kok. 1999, s. II-3139, 71 kohta ja asia T-180/00, Astipesca v. komissio, tuomio 17.10.2002, Kok. 2002, s. II-3985, 93 kohta), yhteisön tuen hakijoiden ja saajien on varmistettava, että ne toimittavat komissiolle luotettavia tietoja, jotka eivät ole omiaan johtamaan komissiota harhaan, sillä muuten käyttöön otettu valvonta- ja todistejärjestelmä, jonka avulla voidaan tarkistaa, ovatko tuen myöntämisedellytykset täyttyneet, ei voi toimia asianmukaisesti.

50 Tutkittaessa riidanalaisen päätöksen laillisuutta on näin ollen arvioitava myös, onko tuensaaja täyttänyt velvollisuutensa toimittaa komissiolle kaikki todisteet ja selvitykset, jotka se saattaa katsoa tarpeellisiksi hankkeen asianmukaisen toteuttamisen selvittämiseksi, kun otetaan huomioon hankkeen erityispiirteet ja tuen myöntämispäätöksen liitteissä esitetyt rahoituksen edellytykset.

51 Neljänneksi on todettava, että vaikka kyseinen hanke olisi osittain rahoitettu myös kansallisilla varoilla ja siihen sovellettaisiin tästä syystä kansallista lainsäädäntöä, oikeudellinen viitekehys, johon riidanalainen päätös kuuluu, on yhteisön oikeudessa vahvistettu viitekehys eli erityisesti muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohta ja tuen myöntämispäätös. Tuensaaja ei siten voi tyytyä vetoamaan komissiota vastaan siihen, että se on toteuttanut hyväksytyn hankkeen kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

52 Viidenneksi siltä osin kuin kantaja arvostelee komissiota siitä, että tämä ei ole perustellut riidanalaista päätöstä riittävästi tiettyjen sääntöjenvastaisuuksien osalta, on muistutettava, että EY 253 artiklan nojalla toimen perusteluista on ilmettävä selvästi ja yksiselitteisesti riidanalaisen toimen toteuttaneen yhteisön viranomaisen päättely, jotta asianomaiset saavat selville toteutetun toimen

perustelut kyetäkseen puolustamaan oikeuksiaan ja yhteisöjen tuomioistuimet voivat valvoa päätöksen laillisuutta. Perusteluvelvollisuuden ulottuvuus riippuu kyseessä olevan toimenpiteen luonteesta ja siitä asiayhteydestä, jossa se on toteutettu, sekä kyseistä alaa sääntelevien oikeussääntöjen kokonaisuudesta (asia C-350/88, Delacre ym. v. komissio, tuomio 14.2.1990, Kok. 1990, s. I-395, 15 ja 16 kohta ja asia T-126/97, Sonasa v. komissio, tuomio 29.9.1999, Kok. 1999, s. II-2793, 64 kohta).

53 Kun otetaan huomioon erityisesti se, että yhteisön rahoitustuen vähentämistä koskevalla päätöksellä on vakavia seurauksia tuen saajan kannalta, tällaisessa päätöksessä on selvästi osoitettava perustelut, joiden vuoksi alun perin myönnetyn tuen määrän vähentäminen on oikeutettua (asia T-182/96, Partex v. komissio, tuomio 16.9.1999, Kok. 1999, s. II-2673, 74 kohta ja em. asiassa Sonasa v. komissio annetun tuomion 65 kohta).

B *Ensimmäinen ja toinen sääntöjenvastaisuus, jotka koskevat Panetsosille suoritettua lisäpalkkaa ja hänen tietyistä toimenpiteistänsä johtuvia kuluja*

1. Riidanalainen päätös

54 Vastaaja huomauttaa riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen ensimmäisessä luetelmakohdassa seuraavaa:

"Hankkeeseen on kirjattu 450 000 Kreikan drakman (GRD) suuruinen kuukausittainen summa hankkeesta vastaavan Panetsosin työsuorituksista syys-

kuusta 1996 elokuuhun 1997, mikä vastaa 5 400 000 GRD:n kokonaissummaa. Koska Panetsos on saanut tältä ajalta edelleen palkkansa, joka on suuruudeltaan 689 000 GRD kuukaudessa, tämä 450 000 GRD:n suuruinen kuukausittainen suoritus on palkkiota eikä hankkeeseen kuuluva todellinen kulu. Tuensaaja ei ole esittänyt mitään tositteita eikä selvityksiä, joilla tämä Panetsosille suoritettu lisäpalkka olisi perusteltavissa, esimerkiksi jäljennöstä Panetsosin sopimuksesta, maksun suorittamisen osoittavia asiakirjoja ja asiakirjoja, jotka osoittaisivat, miksi tämä kuluerä on kirjattu hankkeeseen." (Ensimmäinen sääntöjenvastaisuus.)

55 Riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen toisen luetelmakohdan sanamuoto on seuraava:

"Hankkeen neljän ensimmäisen kuukauden ajalta eli syyskuusta 1996 joulukuuhun 1996 ainoat esitetyt kulut ovat Panetsosille kuukausittain maksetut 450 000 GRD:n suoritukset. Tuen myöntämispäätöksen mukaiset toimenpiteet näiden neljän kuukauden aikana edellyttivät matkustamista hankkeen eri toteuttamispaikkojen välillä ja autojen käyttöä. Mitään muita esimerkiksi virkamatkoihin, kulutustavaroihin tai muiden hankkeeseen osallistuvien henkilöiden palkkoihin liittyviä kuluja ei ole kuitenkaan ilmoitettu. Näin ollen tältä ajanjaksolta kirjatut määrät eivät vastaa mitään hankkeeseen liittyvää toimenpidettä. Tuensaaja ei ole esittänyt asiakirjaa, joka osoittaisi tämän kuluerän yhteyden hankkeen tavoitteisiin." (Toinen sääntöjenvastaisuus.)

2. Asianosaisten lausumat

56 Kantaja katsoo ensinnäkin, että näihin kahteen sääntöjenvastaisuuteen liittyvät vastaajan päätelmät ovat virheellisiä sekä oikeudellisten seikkojen että tosiseikkojen osalta.

57 Se näet arvioi, että Panetsosin lisäpalkka on suoritettu tuen myöntämispäätöksen mukaisesti. Se muistuttaa, että Panetsos on ollut hankkeen tärkein asiantuntija ja tieteellinen vastuuhenkilö ja että hän on täyttänyt tehtävänsä asianmukaisesti. Kantaja kiinnittää huomiota siihen, että komitea hyväksyi 11.12.1996 tekemällään päätöksellä komission valinnan myöntää hankkeelle rahoitus Panetsosin vastuulla. Hänen asemansa hankkeen toteuttamisessa ilmenee myös teknisestä väliraportista ja yksityiskohtaisesta toimintakertomuksesta, jotka toimitettiin komissiolle 12.5.1999.

58 Näin ollen ei ollut olemassa mitään pätevää syytä vaatia erityisen kertomuksen esittämistä Panetsosin toiminnasta ennen hankkeen ensimmäistä vaihetta. Ainoa keino kyseenalaistaa Panetsosin saaman palkan sääntöjenmukaisuus olisi ollut se, että olisi osoitettu joko hankkeen toteuttamatta jättäminen tai se, että Panetsos ei ole osallistunut siihen, mitä ei ole osoitettu paikalla suoritetussa tarkastuksessa.

59 Kantaja korostaa, että sillä ei ollut mitään syytä riitauttaa Panetsosille suoritettujen palkkojen määrää. Tämä palkka oli ensinnäkin hyväksytty tuen myöntämispäätöksellä, toiseksi se oli sellaisia yliopistotutkijoita, jotka ottavat tutkimusohjelmia vastattavakseen, koskevaan palkkaukseen sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukainen, ja kolmanneksi se oli asianmukainen, koska kyseessä olivat kyseisen alan asiantuntijan suorittamat palvelut ja komission yksikötkin tunsivat hänet hyvin, koska hän oli jo aiemmin osallistunut useisiin maatalouspolitiikan alan hankkeisiin. Lisäksi kantaja kiinnittää huomiota siihen, että kansallisen lainsäädännön nojalla on olemassa merkittäviä institutionaalisia takeita siitä, että yliopistojen suorittamien kulujen hallinnointia valvotaan.

60 Kantaja vetoaa toisaalta siihen, että kun otetaan huomioon se, että paikalla suoritetussa tarkastuksessa ei ole osoitettu hankkeen toteuttamatta jättämistä tai sitä, että Panetsos ei olisi osallistunut hankkeeseen, vastaajalla olisi ollut velvollisuus esittää riidanalaisessa päätöksessä yksityiskohtaisesti perustelut sille,

mistä syystä Panetsosin palkkaa ei olisi suoritettu tuen myöntämispäätöksen mukaisesti. Sen olisi niin ikään pitänyt ilmoittaa määrä, joka Panetsosin sen mielestä olisi pitänyt saada.

61 Vastaaja kiistää kantajan perustelujen oikeellisuuden.

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

a) Ensimmäinen sääntöjenvastaisuus, joka koskee Panetsosin lisäpalkkaa

Arviointivirhe

62 Aluksi on todettava, että hankkeeseen sisältyi kunkin toimenpiteen osalta yhtäältä asiantuntijoiden työsuorituksiin liittyviä kuluja ja toisaalta hallinnolliseen henkilöstöön liittyviä kuluja. Vastaaja ei kiistä sitä, että sekä komission hyväksymästä hankkeesta että eri kertomuksista ja täydentävistä tiedoista, joita kantaja on esittänyt sille hallinnollisen menettelyn aikana, ilmenee Panetsosin olleen laboratorion johtajana sekä hankkeen hallinnoinnin vastuuhenkilö että hankkeen toteuttamisesta vastaava tärkein tieteellinen asiantuntija.

63 Toisin kuin kantaja väittää, komission riidanalaisessa päätöksessä esittämä väite ei siten lähtökohtaisesti koske sitä, että hankkeeseen on ylipäänsä kirjattu Panetsosille maksettu palkka — on kiistatonta, että se kuului hankkeeseen —

eikä myöskään palkan suuruutta. Vastaaja ei ole kiistänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa myöskään sitä, että Panetsosin palkka oli otettu hankkeen budjettiin.

64 Vastaaja arvostelee tämän ensimmäisen sääntöjenvastaisuuden yhteydessä sen sijaan sitä, että kantaja ei ole hallinnollisessa menettelyssä toimittanut sille asiakirjoja, joiden perusteella voitaisiin todeta, että nämä palkat vastasivat Panetsosin toimintaa, joka on nimenomaisesti liittynyt hankkeen toteuttamiseen ja josta hän ei ole vielä saanut korvausta hänelle laboratorion johtajana maksettuna palkkana.

65 Tässä yhteydessä on muistutettava siitä, että komissio on täsmentänyt tuen myöntämispäätöksen liitteessä 2 olevissa 2 ja 5 kohdassa ensinnäkin, että henkilöstökulujen täytyi liittyä välittömästi hankkeen toteuttamiseen, ja että sillä toiseksi oli oikeus vaatia mitä tahansa alkuperäistä tositetta tai sen oikeaksi todistettua jäljennöstä, jotta se kykenee tarkastamaan eri kulueriin liittyvät rahoitusta koskevat tiedot.

66 Näiden tuen myöntämispäätökseen sisältyvien edellytysten ja sovellettavan lainsäädännön asiaa koskevien säännösten sekä lojaalisuusvelvollisuuden (ks. edellä 49 kohta) perusteella kantajan olisi pitänyt olla tietoinen siitä, että sen täytyisi kyetä toimittamaan komissiolle asiakirjoja, jotka osoittaisivat toteutuneiden kulujen todenperäisyyden, niiden välittömän yhteyden hankkeeseen liittyvien eri toimenpiteiden toteuttamiseen sekä kulujen määrän asianmukaisuuden.

67 Tästä seuraa, että toisin kuin kantaja väittää, komissio on perustellusti pyytänyt sitä osoittamaan riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen ensimmäisessä luetelmakohdassa mainittujen kaltaisilla asiakirjoilla, että Panetsosin palkat vastasivat toimenpiteitä, jotka nimenomaisesti liittyivät hankkeen toteuttamiseen

ja joista hän ei ollut vielä saanut korvausta hänelle laboratorion johtajana maksettuna palkkana.

68 Kantaja ei kiistä sitä, että kuten komissio on esittänyt riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen ensimmäisessä luetelmakohdassa, se ei ole toimittanut komissiolle työtodistusta, joka liittyy Panetsosin hankkeen yhteydessä antamiin palveluihin, eikä muita asiakirjoja, jotka voisivat olla tositteina Panetsosille maksetusta palkasta, eikä asiakirjoja, jotka osoittavat, että lisäpalkka on todellisuudessa maksettu.

69 Vaikka kantaja onkin 12.5.1999 päivätyssä kirjeessään ja menettelyn aloittamiskirjeestä esittämissään huomautuksissa täsmentänyt komissiolle Panetsosin toimintaa hankkeen yhteydessä, se ei ole kuitenkaan esittänyt myöskään mitään selvitystä — vaikka komissio oli sitä pyytänyt menettelyn aloittamiskirjeessä — siitä, miten olisi voitu tarkistaa, että kirjatut palkat vastaavat Panetsosin toimintaa, joka nimenomaan liittyy hankkeen toteuttamiseen ja josta hän ei ole vielä saanut korvausta hänelle laboratorion johtajana maksettuna palkkana.

70 Komissio ei näin ollen ole tehnyt arviointivirhettä päätellessään riidanalaisessa päätöksessä, että kantaja ei ollut esittänyt sille tältä osin päteviä tositteita tai selvityksiä.

71 Tätä päätelmää ei voida mitätöidä kantajan perustelulla, jonka mukaan komission olisi lähtökohtaisesti pitänyt kyseenalaistaessaan Panetsosin palkan sääntöjenmukaisuuden osoittaa joko hankkeen toteuttamatta jättäminen tai se, että hän ei ole osallistunut hankkeeseen. Kantaja jättää näet tässä perustelussa ensinnäkin huomiotta sen, että tuen saajan tehtävänä on osoittaa, että kyseinen hanke on toteutettu täysin sovellettavien määräysten ja erityisesti tuen myöntämispäätöksen mukaisesti (ks. edellä 47 kohta). Kun toiseksi otetaan huomioon se,

että muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa tarkoitettuun "epäsäännöllisyyden" käsitteeseen sisältyvät hankkeen hallinnointiin vaikuttavat sääntöjenvastaisuudet (ks. edellä 45 kohta), kantaja ei voi pätevästi väittää, että kyseisen säännöksen mukaisia seuraamuksia voitaisiin soveltaa ainoastaan niissä tapauksissa, joissa rahoitettua toimintaa ei ole toteutettu lainkaan tai se on toteutettu vain osittain. Ei näet riitä, että kantaja osoittaa hankkeen aineellisen toteuttamisen asianmukaisuuden, sellaisena kuin komissio on hyväksynyt sen tuen myöntämispäätöksessä. Kantajan on kyettävä myös osoittamaan, että kaikki yhteisön tuen osatekijät vastaavat todellista suoritusta, joka oli välttämätön hankkeen toteuttamiseksi.

72 Kantaja ei voi myöskään tyytyä vetoamaan siihen, että se olisi toiminut kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että toteutuneita kuluja on valvottu kansallisella tasolla erittäin tarkan seurantajärjestelmän avulla. Tätä koskevan yhteisön oikeuden erityissäännöksen puuttuessa kantajan toiminnan laillisuutta yhteisön tuen myöntämisen kannalta on näet ensinnäkin arvioitava yksinomaan yhteisön oikeuden näkökulmasta, erityisesti muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan ja liitteillä täydennetyn tuen myöntämispäätöksen perusteella (ks. edellä 51 kohta). Toiseksi on muistettava (ks. edellä 65 kohta), että tuen myöntämispäätöksen mukaisista rahoituksen edellytyksistä ilmenee, että kantajan täytyi kyetä toimittamaan komissiolle sellaisia asiakirjoja, jotka osoittavat toteutuneiden kulujen todenperäisyyden, niiden välittömän yhteyden hankkeeseen liittyvien eri toimenpiteiden toteuttamiseen sekä näiden kulujen määrän asianmukaisuuden, jotta se kykenee tarkastamaan eri kulueriin liittyvät rahoitusta koskevat tiedot. Vaikka komissio saattaa pitää kansallisen tason seurantamenettelyjen huomioon ottamista hyödyllisenä, sillä oli yhteisön lainsäädännön nykyvaiheessa ja tuen myöntämispäätöksen mukaisten rahoituksen edellytysten perusteella oikeus vaatia kantajaa esittämään tositteita, joiden perusteella se voi tarkistaa itse hankkeeseen kirjatut kulut.

73 Edellä esitetyn perusteella on katsottava, että komissio ei ole tehnyt arviointivirhettä riidanalaisessa päätöksessä todetun ensimmäisen sääntöjenvastaisuuden osalta.

Perusteluvelvollisuuden laiminlyönti

74 Siltä osin kuin kantaja arvostelee vastaajaa siitä, että se ei ole esittänyt yksityiskohtaisia perusteluja sille, miksi se on katsonut, että Panetsosin palkkaa ei ollut suoritettu tuen myöntämispäätöksen mukaisesti, on todettava, että komissio on esittänyt riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen ensimmäisessä luetelmakohdassa, että Panetsos oli saanut normaalin palkkansa lisäksi palkan tehtävistään hankkeen vastuuhenkilönä, mitä ei voitu pitää hankkeen todellisena kuluna, koska kantaja ei ollut toimittanut tositteita tai selvityksiä, joiden perusteella tämä lisäpalkka olisi voitu kirjata hankkeeseen. Tästä seuraa, että kun otetaan huomioon riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltäneen hallinnollisen menettelyn asiayhteys, komissio on täsmentänyt kyseisessä päätöksessä riittävällä tavalla syyt, joiden vuoksi se katsoi, että Panetsosin lisäpalkka ei ollut hankkeen todellinen kulu eikä sitä näin ollen voitu kirjata siihen.

75 Siltä osin kuin kantaja arvostelee vastaajaa siitä, että tämä ei ole ilmoittanut määrää, joka Panetsosin olisi pitänyt saada, on aluksi muistutettava (ks. edellä 47 kohta) siitä, että kantajan tehtävänä oli osoittaa Panetsosin hankkeeseen liittyneiden erityistehtävien ja tältä osin kirjattujen kulujen välittömän yhteyden olemassaolo. Toisin kuin kantaja väittää, komissiolla ei voisikaan olla tällaista todistustaakkaa, koska sillä ei luonnollisestikaan ollut tietoja, jotka olisivat olleet välttämättömiä kantajan ehdottaman laskelman laatimiseksi. Lisäksi on huomautettava, että komissio ei ole kyseenalaistanut Panetsosin osallistumista hankkeeseen tai hänen palkkansa määrää sellaisenaan vaan arvostellut todisteiden puuttumista siitä, vastasivatko nämä palkat Panetsosin toimintaa, joka liittyi välittömästi hankkeen tiettyjen osatekijöiden suorittamiseen ja josta hän ei ollut vielä saanut korvausta hänelle laboratorion johtajana maksettuna palkkana, ja tämä seikka on esitetty riittävällä tavalla riidanalaisessa päätöksessä, kun otetaan huomioon hallinnolliseen menettelyyn liittyvä asiayhteys (ks. edellinen kohta). Näin ollen komissiota ei voida moittia siitä, että se ei ole kantajan ehdottamalla tavalla maininnut määrää, joka Panetsosin olisi pitänyt saada.

76 Näin ollen komissio on perustellut riidanalaista päätöstä tältä osin riittävästi.

b) Toinen sääntöjenvastaisuus, joka koskee Panetsosin tiettyihin toimenpiteisiin liittyviä kuluja

77 Tuen myöntämispäätöksen liitteessä 1 olevien 4 ja 7 kohdan mukaan hanke koostui yhdeksästä eri toimenpiteestä. Näistä toimenpiteistä viiden toteuttamisen piti alkaa hankkeen kolmen ensimmäisen kuukauden aikana. Ensimmäinen toimenpide koostui siitä, että valittaisiin palaneet metsälohkot tulipalojen hävittämien metsien uudelleenistuttamista varten. Tämä toimenpide piti toteuttaa hankkeen neljän ensimmäisen kuukauden aikana, ja sitä varten tuen myöntämispäätöksessä ilmoitettiin asiantuntijoihin sekä hallinnolliseen ja tekniseen henkilöstöön liittyviä kuluja ja matkakuluja. Toinen toimenpide piti toteuttaa hankkeen toisen ja kolmannen kuukauden välisenä aikana, jolloin piti suorittaa muun muassa metsien uudelleenistuttamishankkeen toteuttamisen valmistelutöitä, ja siihen liittyi asiantuntijoita sekä hallinnollista ja teknistä henkilöstöä koskevien kulujen ja matkakulujen lisäksi sulkujen rakentamisesta sekä tulen leviämisen estävien käytävien ja kulkureittien tekemisestä aiheutuvia kuluja. Kolmas, neljäs ja viides toimenpide oli määrä toteuttaa hankkeen kolmannen ja neljännentoista kuukauden välisenä aikana, jolloin hankkeen ensimmäinen osa piti toteuttaa sellaisenaan, ja hankkeeseen piti liittyä asiantuntijoita sekä hallinnollista ja teknistä henkilöstöä koskevien kulujen ja matkakulujen lisäksi erilaisia metsätöihin liittyviä kuluja.

78 Asianosaisten kesken on kiistatonta, että toisin kuin tuen myöntämispäätöksessä määrättiin, hankkeeseen on kirjattu sen toteuttamisen neljän ensimmäisen kuukauden eli syyskuun ja joulukuun 1999 väliseltä ajalta ainoastaan Panetsosin palkka 450 000 GRD kuukaudessa.

79 Kantaja on selittänyt näistä menettelyn aloittamiskirjeessä esitetyistä seikoista kyseisestä kirjeestä esittämissään huomautuksissa lähinnä, että hanke kyettiin aloittamaan vasta suunniteltua myöhemmin ja että tästä syystä oli ollut välttämätöntä, että Panetsos tekisi lisävalmisteluja hankkeen toteuttamiseksi. Tältä osin on huomautettava, että vaikka tämä väite oletettaisiinkin perustelluksi, komissiolle olisi tuen myöntämispäätöksen liitteessä 2 olevan 1 kohdan nojalla pitänyt ilmoittaa etukäteen kaikista hankkeeseen tehtävistä muutoksista ja myös hankkeen eri toimenpiteiden pitkittymisestä ja että nämä muutokset olisi saatu tehdä vasta komission annettua suostumuksensa. Kantaja ei edes esitä ilmoittaneensa komissiolle tällaisesta muutoksesta hankkeen toteuttamisessa.

80 Komissio saattoi siten pätevästi päätellä riidanalaisessa päätöksessä, että hanketta ei ollut toteutettu neljän ensimmäisen kuukauden aikana tuen myöntämispäätöksessä määrätyin edellytyksin ja että kantaja ei ollut osoittanut näiden neljän kuukauden osalta, että Panetsosin palkka olisi vastannut hankkeen toteuttamiseen välittömästi liittyneitä toimenpiteitä.

81 Näin ollen komissio ei ole tehnyt arviointivirhettä riidanalaisessa päätöksessä todetun toisen sääntöjenvastaisuuden osalta.

C Kolmas ja kuudes sääntöjenvastaisuus, jotka koskevat Babalitin palkkaa ja matkakuluja

1. Riidanalainen päätös

82 Komissio on todennut riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen kolmannessa luetelmakohdassa seuraavaa:

"Hankkeeseen on kirjattu Babalitin työsuorituksista 250 000 GRD:n kuukausittainen määrä ajanjaksolta maaliskuu 1997—helmikuu 1998, ja ylimääräinen palkka huhti- ja joulukuulta 1997, eli yhteensä 3 356 780 GRD. Paikalla suoritetussa tarkastuksessa komission tarkastajille ei ole esitetty minkäänlaista toimintakertomusta, josta ilmenisivät Babalitin työsuoritukset. Tuensaajan toimittamat täydentävät tiedot eivät ole sellaisia, että ilmoitettu määrä olisi perusteltavissa hankkeen tavoitteisiin nähden." (Kolmas sääntöjenvastaisuus.)

83 Komissio on huomauttanut riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen kuudennessa luetelmakohdassa seuraavaa:

"Tuensaaja on ilmoittanut 437 578 GRD:n suuruisen summan Babalitin virkamatkakuluina. Koska hänen työsopimuksen mukaiset tehtävänsä olivat tietojen analysoiminen ja graafisten esitysten laatiminen, tarve lähteä virkamatkalle hankkeen eri toteutuspaikoille ei ole perusteltavissa. Tuensaaja ei ole esittänyt asiakirjoja, jotka osoittaisivat näiden virkamatkojen olevan hankkeen tavoitteisiin nähden perusteltavissa." (Kuudes sääntöjenvastaisuus.)

2. Asianosaisten lausumat

84 Kantaja viittaa kolmannen sääntöjenvastaisuuden osalta 12.5.1999 päivättyyn kirjeeseen liitettyihin 26.2., 22.5. ja 17.12.1997 päivättyihin Babalitin työsopimuksiin ja häntä koskevaan yksityiskohtaiseen toimintakertomukseen sekä menettelyn aloittamiskirjeestä esittämiinsä huomautuksiin sisältyneisiin selvityksiinsä ja esittää, että Babalitin tehtävä on kuvattu siinä täsmällisesti. Se korostaa erityisesti, että Babalitia koskevasta yksityiskohtaisesta toimintakertomuksesta ilmenee, että hän on osallistunut tietojen tilastolliseen käsittelyyn, tietokantojen luomiseen ja näiden tietojen analysointiin. Komission tarkastajat totesivat paikalla suoritetussa tarkastuksessa, että kaikki tiedot, analyysit, suunnitelmat, ja teknisen raportin teksti oli syötetty tietokoneeseen. Tämä

osoittaa, että Babaliti on todellisuudessa suorittanut nämä tehtävät ja että hänelle suoritettu palkka oli perusteltavissa. Lisäksi Babalitia koskevasta yksityiskohtaisesta toimintakertomuksesta ilmenee, että hänelle on annettu myöhemmin tehtäväksi laatia ja toimittaa kaikki hankkeen kulutositteet komitealle.

85 Kuudennen sääntöjenvastaisuuden osalta kantaja viittaa 12.5.1999 päivättyyn kirjeeseen liitettyihin matkakululomakkeisiin ja Babalitia koskevaan yksityiskohtaiseen toimintakertomukseen sekä menettelyn aloittamiskirjeestä esittämiinsä huomautuksiin sisältyviin selvityksiin. Kantajan mukaan niistä ilmenee, että Babalitin oli välttämättä liikuttava työtehtävissään hankkeen toteutuspaikoilla metsätalouden asiantuntijana erityisesti sen vuoksi, että hän näkisi koealat, valvoisi tietoja ja saisi uusia tietoja rekisteröintiä ja analysointia varten.

86 Vastaaja vetoaa Babalitin palkkaa koskevan kolmannen sääntöjenvastaisuuden osalta siihen, että Babalitin työsopimuksissa ei ole määrätty riittävän täsmällisesti tehtävistä, joita hänen oli määrä suorittaa hankkeen yhteydessä. Komission mukaan kantajan perusteluja ei voida hyväksyä, koska siitä seuraisi, että komissio ei kykenisi varmistamaan työsuoritusten välttämättömyyttä hankkeen toteuttamiseksi, kunkin palvelukseen otetun työntekijän työsuoritusten todenperäisyyttä ja siten ilmoitettujen kulujen välitöntä yhteyttä hankkeen konkreettisiin tarpeisiin. Näin ollen vastaaja katsoo, että Babalitin työsuorituksista ei ole esitetty mitään kertomusta eikä minkäänlaista todistetta.

87 Vastaaja kiistää vastinekirjelmässään saaneensa mitään asiakirjatodisteita Babalitin matkakuluja koskevan kuudennen sääntöjenvastaisuuden osalta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen antamassaan vastauksessa vastaaja on kuitenkin myöntänyt erehtyneensä ja saaneensa hallinnollisen menettelyn aikana sittenkin matkakululomakkeet, joihin kantaja vetoaa. Se katsoo kuitenkin, että koska ne ovat lyhytsanaisia ja koska niihin ei

liity kertomuksia, joissa täsmällisesti kuvattaisiin suoritettuja tehtäviä, ne eivät osoita, että Babaliti olisi todellisuudessa matkustanut hankkeen tarpeiden vuoksi. Lopuksi vastaaja korostaa, että kaikki hotelli- ja oleskelukuluihin liittyvät tositteet puuttuvat.

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

a) Babalitin palkkaan liittyvä kolmas sääntöjenvastaisuus

Johdanto

88 Kuten edellä 65 ja 66 kohdassa on jo todettu, kantajan olisi pitänyt tuen myöntämispäätöksen edellytysten perusteella olla tietoinen siitä, että sen täytyisi kyetä esittämään komissiolle sellaiset tositteet ja selvitykset, jotka osoittaisivat hankkeeseen kirjatun Babalitin palkan ja hankkeeseen liittyvien eri toimenpiteiden toteuttamisen välittömän yhteyden ja näiden kulujen määrän asianmukaisuuden hankkeen tavoitteeseen nähden.

89 Tässä yhteydessä on tutkittava, onko komissio tehnyt arviointivirheen katsoessaan riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen kolmannessa luetelmakohdassa, että Babalitin palkkaa ei olisi saanut kirjata hankkeeseen, koska "paikalla suoritetussa tarkastuksessa komission tarkastajille ei [ollut] esitetty minkäänlaista toimintakertomusta, josta ilmenisivät Babalitin työsuoritukset" ja koska "tuensaajan toimittamat täydentävät tiedot eivät ole sellaisia, että ilmoitettu määrä olisi perusteltavissa hankkeen tavoitteisiin nähden".

90 Tältä osin on tehtävä yksityiskohtainen tiivistelmä asiaa koskevista tosiseikoista sellaisina kuin ne ilmenevät asiakirja-aineistosta.

Yksityiskohtainen tiivistelmä asiaa koskevista tosiseikoista

91 Ensinnäkin on huomautettava, että tuen myöntämispäätöksen liitteessä 1 olevan 7 kohdan mukaan hankkeeseen liittyi kunkin toimenpiteen osalta henkilöstökuluja "avustajien" ja "hallinnollisen henkilöstön" palkkaamisesta.

92 Kun komissio ilmoitti kantajalle 9.7.1998 suorittaneensa yleisen tarkastuksen, joka koski myös kantajan hanketta, se kehotti kantajaa toimittamaan sille muun muassa "luettelon kaikista tositteista, jotka liittyivät hankkeen täytäntöönpanon yhteydessä toteutuneisiin hyväksyttäviin kuluihin, kululajin mukaan ryhmiteltyinä" sekä "oikeaksi todistetun jäljennöksen jokaisesta tositteesta". Kantaja vastasi tähän kirjeeseen 29.7.1998 toimittamalla komissiolle erilaisia kirjattuihin kuluihin liittyneitä taulukoita. Tarkastus paikalla suoritettiin 9.—12.11.1998.

93 Tämän jälkeen komissio pyysi 21.4.1999 päivätyllä kirjeellään kantajaa esittämään muun muassa "luettelon kaikista [toisen ennakkoerän] maksupyyntöön liittyvistä tositteista luokiteltuina kunkin tuen myöntämispäätöksen liitteessä 1 olevan 7 kohdan mukaisen toimenpiteen ja alatoimenpiteen mukaan esitettyinä siten, että kuluja koskevan ilmoituksen ja aikaisemmin lähetettyjen — — laskujen välittömät yhteydet voidaan todeta", "yksityiskohtaisen toimintakertomuksen kaikista hankkeeseen osallistuvista henkilöistä (tehtävät, suoritetut työtehtävät, käytetty aika — —), jotta hankkeeseen kirjatut henkilöstökulut (palkat ja sosiaalimaksut, työsopimukset, matka- ja majoituskulut) voitaisiin selvittää" ja "jäljennöksen kaikkien niiden henkilöiden työsopimuksista, jotka ovat osallistuneet työhön hankkeen eri toteuttamispaikoilla".

94 Vastaukseksi kantaja toimitti ensin 12.5.1999 päivätyllä kirjeellä Babalitin palkan osalta taulukon, jossa esitettiin 1.9.1996 ja 31.10.1998 väliseltä ajalta toimenpidekohtaisesti niiden kuukausien lukumäärä, joilta Babaliti oli saanut palkkaa, sekä kuukausipalkan suuruus ja palkkojen kokonaismäärä. Lisäksi taulukossa ilmoitettiin tehtävien osalta, että Babaliti työskenteli "avustajana".

95 Toiseksi kantaja toimitti komissiolle "yksityiskohtaisen toimintakertomuksen", jossa Babalitin toimintaa ja hänen suorittamiaan työtehtäviä kuvattiin seuraavasti:

"Babaliti Konstantina. Metsätieteilijä. Hän on osallistunut näytteidenoton suunnitteluun ja tietojen rekisteröimiseen sekä tietopankin luomiseen keskustietokoneelle. Hän tekee tilastollisia analyysejä kaikista kentällä kerätyistä tiedoista ja on osallistunut teknisen väliraportin valmisteluun. Hän matkustaa koelohkoille antaen apuaan eri tehtävien vaikutusten määrittämisessä ja tietojen keräämisessä. Hän huolehtii vaativasta tehtävästä eli laatii tositteet kustakin maksusta ja kulusta komitean menettelytapojen ja ohjeiden mukaisesti."

96 Kolmanneksi kantaja toimitti komissiolle jäljennöksen Babalitin työsopimuksista, joissa mainittiin muun muassa hanke sekä, yhtä sopimusta lukuun ottamatta, seuraava kuvaus hänen tehtävistään: "tietojen käsittely ja graafisten esitysten laadinta."

97 Komissio huomautti menettelyn aloittamiskirjeessä seuraavaa:

"2.1 Paikalla suoritetussa tarkastuksessa komission tarkastajille ei esitetty minkäänlaista toimintakertomusta, josta Babalitin työsuoritukset olisivat

ilmenneet. Hänen sopimuksestaan — — ilmenee, että hänet on otettu palvelukseen tietojen analysointia ja graafisten esitysten laatimista varten. Sopimuksessa ei mainita mitään muita tehtäviä.

2.2 Täydentävissä tiedoissa, joita tuensaaja on lähettänyt 12.5.1999, on Babalitin hankkeen yhteydessä suorittamista työtehtävistä lyhyt kuvaus, joka ei täysin vastaa hänen sopimuksessaan esitettyä toimenkuvaa eikä muutenkaan ole hyväksyttävä peruste ilmoitetulle summalle."

98 Kantaja vastasi menettelyn aloittamiskirjeestä esittämissään huomautuksissa lähinnä, että Babaliti on otettu palvelukseen kansallisessa laissa säädetyn menettelyn mukaisesti ja että häntä koskevat sopimukset oli annettu tarkastajien käyttöön paikalla suoritetun tarkastuksen yhteydessä. Kantaja esitti, että tehtävät kuvataan tällaisissa sopimuksissa aina lyhytsanaisesti mutta että, kuten sopimuksessa todetaan, hankkeen vastuuhenkilöllä oli oikeus ja vastuu käyttää hankkeeseen kiinnitettyä henkilöstöä mahdollisimman järkevällä tavalla sen pätevyyden ja hankkeen tarpeiden mukaan.

99 Kantaja kuvasi lisäksi yksityiskohtaisemmin ja täydellisemmin kuin 12.5.1999 päivätyssä kirjeessä Babalitin tehtäviä, hänen metsäinsinöörin erikoiskoulutustaan ja hänen ammatillista kokemustaan alalta sekä tehtäviä, joita hän on hankkeen yhteydessä suorittanut. Kantaja totesi tässä yhteydessä muun muassa, että maaliskuusta 1997 helmikuuhun 1998 Babaliti "oli osallistunut koealueiden määrittämiseen, näytteidenoton yksityiskohtaiseen suunnitteluun, ohjeiden laatimiseen tietojen saamiseksi ja tietopankin luomiseen kaikista kuudesta koealueesta, joiden kokonaispinta-ala on 36 hehtaaria, saaduista tiedoista". Lisäksi kantaja esitti, että "Babaliti oli käsitellyt tilastollisesti kaikki tiedot (mitat tuhansista kasveista kuuden koelohkon osalta), joiden perusteella hän oli laatinut graafisia esityksiä, jotka sisältyivät väliraporttiin" ja että lisäksi "koealueilta

kerättyjä tietoja oli analysoitu erilaisilla tilastollisilla menetelmillä, jotta niitä olisi voitu julkaista maineikkaissa aikakauslehdissä tai esittää konferensseissa". Kantaja ilmoitti, että "koska Babaliti oli ainoa metsäalan koulutuksen saanut avustaja, hän osallistui eri toimenpiteitä koskeneisiin pistokokeisiin ja erityisesti rekisteröityjen mittaustulosten tarkastukseen".

100 Lisäksi kantaja ilmoitti menettelyn aloittamiskirjeestä esittämissään huomautuksissakin, että Babaliti oli vastuussa "kaikkien asiakirjojen laatimisesta henkilöstön matkoja, kulutustavaroiden toimittamista, työntekijöiden palvelukseenottamista koealueille sekä asiantuntijoiden palvelukseenottamista varten", että hän oli "osallistunut komitealle hyväksyttäväksi toimitettujen yrityssopimusten ja muiden todistusten laadintaan" ja että hänen "tehtävänään oli komitean hyväksymien kulujen suorittamista koskeneiden tositteiden laatiminen". Kantaja korosti vielä, että "hankkeen toteuttaminen olisi ollut mahdotonta ilman täysipäiväisesti työskentelevää avustajaa".

101 Lopuksi komissio on esittänyt riidanalaisessa päätöksessä edellä 82 kohdassa siteeratut päätelmät.

Tosiseikkojen tarkastelu

102 Aluksi on todettava, että edellä esitetystä tosiseikkojen kuvauksesta ilmenee, että vaikka asiakirja-aineiston perusteella pitääkin paikkansa, että kuten komissio on riidanalaisen päätöksen 9 kohdan kolmannessa luetelmakappaleessa ilmoittanut, komission tarkastajille ei ollut "paikalla suoritetussa tarkastuksessa" esitetty minkäänlaista Babalitia koskevaa toimintakertomusta, kantaja on tämän jälkeen 12.5.1999 päivätyssä kirjeessään toimittanut kuvauksen työtehtävistä, joita Babaliti oli suorittanut hankkeen yhteydessä. Yksinomaan se seikka, että tämä

kertomus ei ollut saatavilla paikalla suoritetun tarkastuksen aikana ei näin ollen ole riittävä peruste päätellä sääntöjenvastaisuuden olemassaoloa, koska kantaja on hallinnollisen menettelyn myöhemmässä vaiheessa toimittanut riittäviä todisteita ja selvityksiä näiden kulujen perustelemiseksi.

103 Tämän jälkeen on todettava, että komissio on arvostellut menettelyn aloittamiskirjeessä 12.5.1999 päivättyyn kirjeeseen liitettyä yksityiskohtaista toimintakertomusta. Se on näet ensinnäkin esittänyt, että tämä kertomus on vain lyhyt kuvaus "Babalitin hankkeen yhteydessä suorittamista tehtävistä" ja että kuvatut tehtävät eivät toisaalta "täysin vastaa hänen sopimuksessaan esitettyä työnkuvausta". Komissio on toistanut nämä väitteet riidanalaisessa päätöksessä täsmentäen ensin mainitun väitteen osalta, että kantajan toimittamat täydentävät tiedot eivät olleet sellaisia, että ilmoitettu määrä olisi perusteltavissa hankkeen tavoitteisiin nähden. Komissio ei sitä vastoin ole kiistänyt Babalitin työsuoritusten todenperäisyyttä eikä kantajan hallinnollisessa menettelyssä toimittamien asiakirjojen todistusarvoa sinänsä.

104 Näin ollen on tutkittava, olivatko komission Babalitin palkasta esittämät kaksi väitettä perusteltuja.

— Ensimmäinen väite, jonka mukaan kantaja ei ole toimittanut komissiolle riittävän yksityiskohtaista kertomusta Babalitin toiminnasta

105 On todettava, että kantaja on menettelyn aloittamiskirjeestä esittämissään huomautuksissa olennaisella tavalla täsmentänyt kuvaustaan Babalitin hoitamista tehtävistä.

106 Tuen myöntämispäätöksen liitteessä 1 olevasta 4 kohdasta ilmenee tältä osin, että hankkeen viisi ensimmäistä toimenpidettä — toimenpiteet, jotka oli toteutettava hankkeen toteutuksen 14 ensimmäisen kuukauden aikana — koskivat olennaisilta osin metsälohkojen valintaa, infrastruktuurin järjestämistä näille lohkoille (sulkujen ja kulkureittien rakentaminen), näiltä lohkoilta tavatun kasvillisuuden inventoimista, valmistelutöitä näillä lohkoilla metsän uudelleenistutusta varten (karsiminen, kasvillisuuden poistaminen) ja tilastotietojen keräämistä.

107 Komissiolle toimitetusta toimenkuvasta ilmenee, että Babaliti on suorittanut erilaisia töitä, jotka liittyvät välittömästi näihin hankkeen tavoitteisiin. Siitä näet ilmenee lähinnä, että Babaliti on valvonut koealueiden määrittämistä, että hän on valmistellut kuudelta koealueelta saatujen tietojen keräämistä ja kerännyt itse tietoja, että hän on käsitellyt nämä tiedot tilastollisesti, että hän on osallistunut eri toimenpiteitä koskeneisiin pistokokeisiin ja että hän on suorittanut erilaisia hallinnollisia tehtäviä, jotka ovat liittyneet hankkeen eri toimenpiteiden käytännön toteuttamiseen muiden työntekijöiden ja ulkopuolisten yritysten toimesta. Kantaja oli lisäksi ilmoittanut, että kuvatut tehtävät koskivat ajanjaksoa maaliskuusta 1997 helmikuuhun 1998. Lisäksi on muistettava, että kantaja on 12.5.1999 päivätyn kirjeensä liitteessä toimittanut komissiolle Babalitin palkasta taulukon, josta ilmeni 1.9.1996 ja 31.10.1998 väliseltä ajalta toimenpidekohtaisesti niiden kuukausien lukumäärä, joiden aikana Babaliti oli saanut palkan, sekä kuukausipalkan suuruus ja palkkojen kokonaismäärä.

108 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei pidä korvata komission arviointia omalla arvioinnillaan sen osalta, onko kantaja toimittaessaan menettelyn aloittamiskirjeestä esittämissään huomautuksissa perusteellisemman toimenkuvan osoittanut riittävällä tavalla, kuten sen piti tehdä (ks. edellä 88 kohta), Babalitin palkkaan liittyneiden kulujen ja hankkeeseen liittyvien eri toimenpiteiden välittömän yhteyden ja näiden kulujen määrän asianmukaisuuden hankkeen tavoitteisiin nähden.

109 Asiakirja-aineiston perusteella on kuitenkin todettava, että yksinkertaista päätelmää, jonka komissio on tehnyt riidanalaisessa päätöksessä ja jonka yhteydessä ei ole millään tavoin analysoitu toimitettuja tietoja, siitä, että kantaja ei ollut esittänyt "minkäänlaista toimintakertomusta, josta Babalitin työsuoritukset olisivat ilmenneet" ja että "täydentävät tiedot eivät olleet sellaisia, että ilmoitettu määrä olisi perusteltavissa hankkeen tavoitteisiin nähden", ei voida hyväksyä.

110 Edellä esitetystä ilmenee sen sijaan, että kantaja on toimittanut yksityiskohtaisia tietoja osoittaakseen ensinnäkin Babalitin palkkaan liittyneiden kulujen ja hankkeeseen liittyneiden eri toimenpiteiden välittömän yhteyden ja näiden kulujen määrän asianmukaisuuden hankkeen tavoitteisiin nähden.

111 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin, jotka koskivat sitä, mitä täydentäviä tietoja kantajan olisi tältä osin pitänyt toimittaa, vastaaja on esittänyt, että kantajan olisi pitänyt toimittaa "yksityiskohtaisia kertomuksia, jotka osoittavat kuukausi- tai jaksokohtaisesti Babalitin täsmälliset työtehtävät ja työn edistymisen, jotta hänelle maksetut palkkasuoritukset voitaisiin tarkastaa ja todeta perustelluiksi".

112 Tältä osin on korostettava, että komissiolla on oikeus vaatia tällaisia tietoja yhteisön tuen saajilta, mikäli se pitää niitä tarpeellisina hankkeen asianmukaisen toteuttamisen osoittamiseksi. Hankkeeseen kirjattujen henkilöstökulujen ja hankkeeseen liittyvien eri toimenpiteiden välittömän yhteyden samoin kuin sen varmistamiseksi, että nämä kulut ovat kyseisen hankkeen tavoitteisiin nähden asianmukaisia, saattaa näet olla tarpeen saada käyttöön kertomuksia, joihin sisältyy kultakin kuukaudelta tai miltä tahansa muulta täsmälliseltä ajanjaksolta yksityiskohtaisia tietoja kyseisen, yhteisön varoista rahoitetun hankkeen yhteydessä saavutetuista edistysaskelista.

113 Koska tuensaaja on vastuussa hankkeen hallinnoinnista, se on lisäksi lähtökohtaisesti parhaiten tietoinen siitä, mitä tietoja sen täytyy toimittaa komissiolle kyetäkseen perustelemaan hankkeeseen kirjatut kulut (ks. vastaavasti asia T-81/95, Interhotel v. komissio, tuomio 14.7.1997, Kok. 1997, s. II-1265, 47 kohta).

114 Nyt käsiteltävän asian osalta on kuitenkin huomautettava, että ainoassa asiakirjassa, jossa komissio on tietyssä määrin täsmentänyt sitä, mitä tällaisten kertomusten piti sisältää, eli 21.4.1999 päivätyssä kirjeessä (ks. edellä 93 kohta) se on pyytänyt kantajaa toimittamaan kertomuksen, josta ilmenisivät toimenkuva, suoritetut työtehtävät ja niihin käytetty aika. On todettava, että kantaja on 12.5.1999 päivätyssä kirjeessään ja menettelyn aloittamiskirjeestä esittämissään huomautuksissa toimittanut yksityiskohtaisia tietoja Babalitin toimenkuvasta, hänen suorittamistaan työtehtävistä ja niihin käytetystä ajasta.

115 Kantaja on siten vastannut komission Babalitin toiminnasta esittämään tietopyyntöön sen lojaalisuusvelvollisuutensa mukaisesti, joka perustuu velvollisuuteen toteuttaa hanke yhteistoiminnan ja keskinäisen luottamuksen hengessä. Vaikka komissiolla oli oikeus pyytää lisätietoja, kuten edellä 112 kohdassa on todettu, esimerkiksi niitä tietoja, jotka se on maininnut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin antamissaan vastauksissa, kantaja oli yhtäältä jo toimittanut niistä yksityiskohtaisia tietoja, ja toisaalta mikään asiakirja-aineiston asiakirjoista ei viittaa siihen, että kantaja ei olisi kyennyt täyttämään tällaisia pyyntöjä tai että se ei olisi ollut valmis menettelemään näin, mikäli tätä olisi pyydetty siltä hyvissä ajoin hallinnollisen menettelyn aikana.

116 Mikäli komissio tällaisessa erityistilanteessa katsoi tarvitsevansa täsmällisempiä tietoja kuin sille oli jo toimitettu kyetäkseen tutkimaan hanketta asianmukaisesti, sen olisi pitänyt ilmoittaa tästä tuensaajalle riittävän konkreettisella tavalla, jotta tuensaajalla olisi ollut ennen menettelyn päättämistä ja tuen peruuttamista mahdollisuus toimittaa ne komissiolle (ks. edellä 47 ja 48 kohta). Tuensaajalla on

näet velvollisuus toimittaa komissiolle todisteet siitä, että toteutuneet kulut ovat hankkeen tavoitteisiin nähden perusteltuja. Kantaja oli hankkeen hallinnoinnista vastaavana tahona samoin lähtökohtaisesti parhaiten tietoinen siitä, mitä tietoja sen pitäisi toimittaa komissiolle (ks. edellä 113 kohta). Kuten edellä 105—107 kohdasta ilmenee, kantaja oli nyt käsiteltävässä erityistilanteessa kuitenkin vastannut yksityiskohtaisesti komission esittämiin pyyntöihin. Mikäli komissio tässä tapauksessa siitä huolimatta katsoi tarvitsevansa lisätietoja kyetäkseen varmistamaan hankkeen asianmukaisen toteuttamisen, sen olisi pitänyt ilmoittaa kantajalle riittävän täsmällisesti, mitä tietoja se vielä tarvitsi, eikä tyytyä hylkäämään esitettyjä tietoja riittämättöminä, koska muussa tapauksessa kantajalle asetettaisiin todistustaakka, jota on mahdoton täyttää.

117 Koska komissio ei ole antanut riittävän täsmällisiä tietoja, se ei ole näin ollen voinut riidanalaisessa päätöksessä pätevästi arvostella kantajaa siitä, että tämä ei ole toimittanut sille riittävän yksityiskohtaista kertomusta Babalitin toiminnasta, jotta hänen palkkansa kirjaaminen hankkeeseen olisi perusteltua, eikä arvostella myöskään sitä, että hallinnollisen menettelyn aikana toimitetut täydentävät tiedot eivät olleet sellaisia, että ilmoitettu määrä olisi perusteltavissa.

— Toinen väite, jonka mukaan 12.5.1999 päivätyssä kirjeessä kuvatut tehtävät eivät vastanneet Babalitin tehtäviä sellaisina kuin ne on ilmoitettu hänen työsopimuksissaan

118 On todettava, että kantaja on menettelyn aloittamiskirjeestä esittämissään huomautuksissa antanut muun muassa seuraavat kaksi selitystä: kantaja on ensinnäkin selvittänyt, että sen tekemiin sopimuksiin sisältyi normaalisti vain lyhytsanainen kuvaus asianomaisen työntekijän tehtävistä ja että Panetsosilla oli sopimuksen perusteella oikeus ja vastuu täsmentää näitä tehtäviä tarkemmin, jotta hanke kyettäisiin toteuttamaan parhaalla mahdollisella tavalla; toiseksi

kantaja on kuvannut yksityiskohtaisesti ja täydellisesti Babalitin tehtäviä selittäen, että toisin kuin sopimukseen sisältyneen lyhyen kuvauksen perusteella voitiin ensi arviolta olettaa, hän oli vastuussa monista erilaisista tehtävistä hankkeen yhteydessä (ks. edellä 99 kohta).

119 Näin ollen kantaja on hallinnollisen menettelyn aikana osoittanut komissiolle, että sopimussuhde Babalitin kanssa ei rajoittunut ainoastaan hänen työsopimustensa sanamuodosta ilmeneviin tehtäviin.

120 Tällaisessa tilanteessa komissio ei olisi saanut hylätä kantajan Babalitin suorittamista tehtävistä hänen työsopimustensa sanamuodon täydennykseksi toimittamien todisteiden kokonaisuuden todistusarvoa kantajan hallinnollisessa menettelyssä esittämiä tietoja analysoimatta ja pitäytyä yksinomaan menettelyn aloittamiskirjeeseen sisältyneisiin päätelmiin.

121 Näin ollen komissio on niin ikään menetellyt virheellisesti arvostellessaan kantajaa siitä, että 12.5.1999 päivätyssä kirjeessä kuvatut työsuoritukset eivät vastanneet Babalitin tehtäviä sellaisina kuin ne oli esitetty hänen työsopimuksissaan.

122 Edellä esitetyn perusteella komissio on tehnyt arviointivirheen riidanalaisessa päätöksessä todetun kolmannen sääntöjenvastaisuuden osalta.

b) Kuudes sääntöjenvastaisuus, joka koskee Babalitin virkamatkakuluja

123 On todettava, että komissio on täsmentänyt tuen myöntämispäätöksen liitteessä 2 olevassa 2 kohdassa, että "matkakulujen [täytyi] liittyä välittömästi hankkeen toteuttamiseen ja niiden määrän [piti] olla sellainen, että hankkeen kulut kyettäisiin kattamaan".

124 Tästä seuraa, että kantajan olisi pitänyt olla tietoinen siitä, että sen täytyisi kyetä esittämään komissiolle asiakirjoja, jotka osoittavat Babalitin virkamatkakulujen ja hankkeeseen liittyvien eri toimenpiteiden välittömän yhteyden ja näiden kulujen määrän asianmukaisuuden hankkeen tavoitteisiin nähden.

125 Tässä yhteydessä on siis tutkittava, onko komissio tehnyt arviointivirheen katsoessaan riidanalaisessa päätöksessä, että Babalitin virkamatkakuluja ei voitu kirjata hankkeeseen sen vuoksi, että kun otetaan huomioon hänen työsopimuksiinsa sisältyvä toimenkuva, tarvetta siihen, että hän lähtisi virkamatkalle hankkeen toteutuspaikoille, ei kyetty perustelemaan, ja että kantaja ei ollut esittänyt asiakirjoja, joiden perusteella nämä virkamatkat olisivat olleet hankkeen tavoitteisiin nähden perusteltuja.

126 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että komissio on 9.7.1998 ja 21.4.1999 päivätyissä kirjeissään pyytänyt kantajaa toimittamaan sille muun muassa tositteet kaikista hankkeeseen kirjatuista kuluista (ks. edellä 92 ja 93 kohta) sekä Babalitin työsopimukset. Kantaja on 12.5.1999 päivätyn kirjeensä liitteessä toimittanut komissiolle Babalitin virkamatkakulujen osalta yksityiskohtaisen toimintakertomuksen ja edellä 95 ja 96 kohdassa mainittujen työsopimusten lisäksi taulukon, joka oli otsikoitu "Matkakulujen luokittelu eri toimenpiteiden mukaan".

127 Tämän jälkeen komissio on todennut menettelyn aloittamiskirjeessä Babalitin virkamatkakulujen osalta seuraavaa:

"Koska [Babalitin] tehtäviin kuului tietojen analysointi ja graafisten esitysten laatiminen, virkamatkat hankkeen toteuttamispaikoille eivät vaikuta perusteltuilta."

128 Kantaja on ilmoittanut menettelyn aloittamiskirjeestä esittämissään huomautuksissa (ks. edellä 99 kohta), että Babalitin tehtävät olivat metsäinsinöörin tehtäviä, ja viitannut eri tehtäviin, joita hänelle oli uskottu hänen työsopimuksissaan nimenomaisesti mainittujen lisäksi. Kantaja on arvioinut, että tästä seuraisi, että hänen virkamatkansa olivat tarpeellisia hankkeen toteuttamiseksi. Lisäksi kantaja on toimittanut komissiolle tositteina Babalitin matkoihin liittyvät lomakkeet, jotka Panetsos oli allekirjoittanut ja joissa hän oli varmistanut annettujen tietojen todenperäisyyden.

129 Edellä esitetystä ilmenee ensinnäkin, että komissiolla saattoi pelkästään Babalitin työsopimuksiin sisältyneen toimenkuvan perusteella kylläkin herätä epäilys siitä, oliko Babalitin välttämätöntä lähteä virkamatkoille hankkeen eri toteutuspaikoille. Kuten näet edellä 96 kohdassa on jo todettu, työsopimuksissa todettiin ainoastaan, että Babalitin piti analysoida tietoja ja laatia graafisia esityksiä, joista tehtävistä kumpikaan eivät ensi arviolta edellytä asianomaisen henkilön käyntiä eri toteutuspaikoilla, mitä kantajakaan ei kiistä.

130 Kuten edellä 95 ja 103 kohdassa on kuitenkin jo todettu, kantaja on 12.5.1999 päivätyssä kirjeessään ja menettelyn aloittamiskirjeestä esittämissään huomautuksissa toimittanut komissiolle yksityiskohtaisen ja täydellisen kuvauksen Babalitin tehtävistä. Se on siten osoittanut hallinnollisessa menettelyssä, että

sopimussuhde Babalitin kanssa ei rajoittunut ainoastaan hänen työsopimustensa sanamuodosta ilmeneviin tehtäviin (ks. edellä 119 kohta).

131 Komissio ei ole menettelyn aloittamiskirjeessä sen enempää kuin riidanalaisessa päätöksessäkään ottanut näitä tietoja huomioon, vaan on vain toistanut väitteen, jonka mukaan sopimuksessa mainitut tehtävät ja suoritetut työtehtävät eivät vastanneet toisiaan.

132 Se, että yhteisön varoista rahoitetussa hankkeessa työskentelevän henkilön sopimuksessa mainitut tehtävät ja tehtävät, joita kyseinen henkilö on todellisuudessa suorittanut ja joita koskevat kulut on kirjattu, eivät vastaa toisiaan, saattaa kyllä olla indisio muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa tarkoitetun sääntöjenvastaisuuden olemassaolosta, mikäli se estää komissiota tarkastamasta, ovatko nämä kulut välttämättömiä hankkeen toteuttamiseksi. On siis lähtökohtaisesti perusteltua, että komissio tuo tämän seikan esiin hallinnollisessa menettelyssä, jotta kantaja voi esittää tätä koskevia selvityksiä. Komissio olisi myös voinut täsmentää esimerkiksi tuen myöntämispäätökseen liitetyissä edellytyksissä, että itse työsopimuksiin täytyisi ehdottomasti sisällyttää yksityiskohtainen kuvaus hankkeen hyväksi työskentelevien henkilöiden tehtävistä — kuvaus, joka tuensaajien on joka tapauksessa toimitettava (ks. edellä 124 kohta).

133 Tässä tapauksessa tuen myöntämispäätökseen ei ensinnäkään kuitenkaan sisältynyt mitään tällaista täsmennystä. Toiseksi kantaja on osoittanut hallinnollisen menettelyn aikana, että sopimussuhde Babalitin kanssa ei koskenut ainoastaan hänen työsopimustensa sanamuodosta ilmeneviä tehtäviä. Kun siis komissio on nojautunut ainoastaan siihen, että Babalitin työsopimuksissa mainitut tehtävät ja kuvatut työtehtävät eivät vastanneet toisiaan, se ei ole suorittanut hankkeen toteuttamisen aiheellista tutkimusta muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa tarkoitetulla tavalla (ks. edellä 47 kohta) ennen menettelyn päättämistä, koska se ei ole ottanut huomioon kantajan hallinnollisen menettelyn aikana esittämiä selvityksiä.

134 Babalitin virkamatkoihin liittyvistä lomakkeista, jotka, kuten vastaaja on myöntänyt vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen, kantaja on toimittanut hallinnollisen menettelyn aikana, on todettava, että tositteista ilmenivät hankkeen nimi ja Babalitin nimi, hänen virkamatkojensa päivämäärät ja matkapäivien lukumäärä, käynnin kohteena olleet paikat sekä näistä lomakkeista kahta lukuun ottamatta kuvaus kyseisten matkojen tavoitteesta. Näissä lomakkeissa ilmoitettiin esimerkiksi, että Babaliti oli kyseisissä paikoissa "valinnut kasveja tulipalojen hävittämillä alueilla", "määrittänyt koealueita", "valvonut metsien karsimista" tai "valvonut sulkujen rakentamista".

135 Komissio on vastinekirjelmässään ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen istunnossa esittämiin suullisiin kysymyksiin antamissaan vastauksissa väittänyt, että näihin asiakirjoihin ei ollut liitetty kertomuksia, joissa olisi kuvattu täsmällisesti tehtäviä, joita Babaliti olisi suorittanut näiden virkamatkojen aikana, eikä niitä näin ollen voida hyväksyä tositteiksi.

136 Edellä 112 kohdassa esitetyistä syistä on tältä osin korostettava, että komissiolla on oikeus vaatia tarkempia tietoja yhteisön tuen saajilta, mikäli se pitää niitä tarpeellisina hankkeen asianmukaisen toteuttamisen osoittamiseksi. Jotta erityistilanteissa voitaisiin varmistaa hankkeeseen kirjattujen matkakulujen ja hankkeeseen liittyvien eri toimenpiteiden välittömän yhteyden olemassaolo sekä näiden kulujen asianmukaisuus hankkeen tavoitteisiin nähden, saattaa näet olla välttämätöntä saada käyttöön erityisselvityksiä kustakin matkasta.

137 Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei pidäkään korvata komission arviointia näistä asiakirjoista omalla arvioinnillaan, kantajan tässä tapauksessa hallinnollisen menettelyn aikana toimittamia asiakirjoja ei olisi saanut hylätä todisteiksi täysin kelpaamattomina, joten komissio ei olisi saanut sen perusteella päätellä, että hankkeen toteuttamiseen liittyi muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa tarkoitettuja sääntöjenvastaisuuksia, ja päättää tuen

peruuttamisesta pyytämättä kantajalta tarkempia tietoja. Menettelemällä tällä tavoin komissio on evännyt kantajalta mahdollisuuden toimittaa tietoja, jotka komission mukaan olisivat olleet välttämättömiä sen osoittamiseksi, että toteutuneet kulut olivat hankkeen tavoitteisiin nähden perusteltuja.

138 Tästä seuraa, että koska komissio ei ole antanut riidanalaisessa päätöksessä tarkempia tietoja tositteista ja lisäselvityksistä, joita kantajan olisi pitänyt toimittaa, se ei voi pätevästi arvostella kantajaa siitä, että tämä ei ole toimittanut sille asiakirjoja, joiden perusteella Babalitin virkamatkakuluja voitaisiin pitää hankkeen tavoitteisiin nähden perusteltuina.

139 Siitä, että vastaaja on vastinekirjelmässään todennut, että kantaja ei ollut toimittanut sille hallinnollisessa menettelyssä myöskään tositteita Babalitin virkamatkoista aiheutuneista hotelli- ja oleskelukuluista, on korostettava, että komissio ei ole esittänyt tätä väitettä riidanalaisessa päätöksessä. Komissio on kyseisessä päätöksessä näet arvostellut kantajaa ainoastaan siitä, että tämä ei ole osoittanut kirjattujen kulujen ja toteutettujen toimenpiteiden välitöntä yhteyttä ja sitä, että nämä kulut rajoittuivat ainoastaan siihen, mikä oli hankkeen toteuttamiseksi välttämätöntä. Vaikka oletettaisiin toteennäytetyksi, että Babalitin virkamatkoista aiheutuneisiin hotelli- ja oleskelukuluihin liittyviä tositteita ei ole olemassa, siihen ei voida näin ollen pätevästi vedota tutkittaessa riidanalaisen päätöksen laillisuutta.

140 Näin ollen komissio on tehnyt arviointivirheen kuudennen sääntöjenvastaisuuden osalta.

D *Neljäs sääntöjenvastaisuus, joka koskee Panetsosille maksettuja päivärahoja*

1. Riidanalainen päätös

141 Riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen neljännen luetelmakohdan sanamuoto on seuraava:

"Hankkeeseen kirjatut ja Panetsosille aiheutuneiden matkakulujen korvaamiseksi maksettujen päivärahojen määrä oli 33 000 GRD. Muut hankkeeseen osallistuneet saivat yhteensä 12 000 GRD:n suuruiset päivärahat. Näin ollen Panetsosin osalta kirjatut virkamatkakulut ovat ylimitoitettuja ja perusteettomia. Tuensaaja ei ole esittänyt komissiolle mitään asiakirjaa, jolla perusteltaisiin tämä Panetsosia koskeva korotus."

2. Asianosaisten lausumat

142 Kantaja väittää jo menettelyn aloittamiskirjeestä esittämissään huomautuksissa korostaneensa, että Panetsosia lukuun ottamatta komitea suoritti kaikille muille hankkeeseen osallistuneille hotellikulut erikseen tositteita vastaan, minkä lisäksi he saivat päivärahoja yhteensä 12 000 GRD. Sen sijaan Panetsos sai päivärahoja yhteensä 33 000 GRD eli täsmälleen sen, mitä hankkeen budjetissa oli varattu, sellaisena kuin se oli hyväksytty. Tähän päivärahaan sisältyivät hänen majoitusja ateriakulunsa, ja lopputulos oli lähes sama kuin muiden hankkeeseen osallistuneiden osalta. Kantaja esittää tässä yhteydessä useita virkamatkoja koskevia aikatauluja ja laskuja.

143 Vastaaja kiistää kantajan perustelujen oikeellisuuden.

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

144 Kuten edellä 123 ja 124 kohdassa on jo todettu, kantajan olisi pitänyt olla tietoinen siitä, että sen täytyisi kyetä esittämään komissiolle asiakirjoja, jotka osoittavat toteutuneiden virkamatkakulujen todenperäisyyden, niiden ja hankkeeseen liittyvien eri toimenpiteiden toteuttamisen välittömän yhteyden ja näiden kulujen määrän asianmukaisuuden hankkeen tavoitteisiin nähden.

145 Tässä yhteydessä on huomautettava, että hankkeen budjettiarvion erittelyissä, sellaisena kuin ne ovat tuen myöntämispäätöksen liitteessä 1 olevassa 7 kohdassa, mainittiin yhdeksästä toimenpiteestä seitsemän osalta "matka- ja oleskelukulut". Lisäksi ensimmäiseen toimenpiteeseen liittyneen budjetin yhteydessä täsmennettiin näiden kulujen laskentatapa. Siinä mainittiin matkapäivien lukumäärä kerrottuna kiinteällä 109 ecun määrällä (33 000 GRD). Sama laskelma, joskaan ei näin täsmällisenä, sisältyi myös muiden kyseisten toimenpiteiden erittelyihin.

146 Näin ollen kantaja vetoaa perustellusti siihen, että hankkeeseen liittyi tiettyjen matkakulujen osalta 33 000 GRD:n kiinteämääräinen summa.

147 Komissio ei ole kuitenkaan riidanalaisessa päätöksessä sinänsä kiistänyt näiden summien paikkansapitävyyttä. Se vetoaa sen sijaan siihen, että se oli todennut hankkeen tarkastuksen yhteydessä, että matkakulut olivat epäjohdonmukaisia,

koska Panetsosin virkamatkojen osalta hankkeeseen kirjattiin 33 000 GRD, kun päivärahat olivat muiden työntekijöiden virkamatkojen osalta vain 12 000 GRD. Se on näin ollen esittänyt menettelyn aloittamiskirjeessä, että Panetsosin virkamatkojen kulut vaikuttivat ylimitoitetuilta muiden hankkeeseen osallistuvien henkilöiden kuluihin nähden ja että nämä kulut vaikuttivat siten perusteettomilta. Kantaja on menettelyn aloittamiskirjeestä esittämissään huomautuksissa vastannut, että tämä ero selittyi sillä, että Panetsosin päivärahat sisälsivät hotelli- ja ateriakulut, kun muille työntekijöille maksettiin erillinen korvaus hotellikuluista.

148 Näiden selitysten perusteella komissio saattoi perustellusti päätellä, että Panetsosille maksettu päiväraha ei ollut perusteltavissa muille työntekijöille maksettuun päivärahaan nähden.

149 Koska tämä päiväraha maksettiin Panetsosille riippumatta siitä, oliko hänelle todellisuudessa aiheutunut hotelli- ja oleskelukuluja virkamatkojen aikana, tämä päivärahan laskentatapa merkitsi sitä, että komission oli mahdotonta tarkastaa näiden kulujen todenperäisyyttä ja asianmukaisuutta. Kantaja ei ole näet toimittanut komissiolle tositteita, kuten hotelli- tai ravintolalaskuja, joiden perusteella kyettäisiin kunkin matkan osalta selvittämään, vastasivatko nämä kulut todellisia kustannuksia ja oliko päivärahan määrä asianmukainen, vaikka kantajan olisi menettelyn aloittamiskirjeessä esitetyn arvostelun perusteella pitänyt ymmärtää, että sen täytyisi toimittaa tällaisia tositteita.

150 Tästä seuraa, että komissio ei ole tehnyt arviointivirhettä riidanalaisessa päätöksessä todetun neljännen sääntöjenvastaisuuden osalta.

E *Viides sääntöjenvastaisuus, joka koskee Panetsosin matkakuluja*

1. Riidanalainen päätös

151 Riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen viidennen luetelmakohdan sanamuoto on seuraava:

"Panetsosin matkakustannukset on kirjattu kilometrikorvauksen perusteella. Kun otetaan huomioon se, että nämä matkat on tehty hankkeesta rahoitetulla autolla, nämä kulut eivät ole perusteltavissa. Suoritetuista matkoista ei ole myöskään esitetty komissiolle mitään asiakirjaa, joka osoittaisi niiden perusteltavuuden hankkeen tavoitteisiin nähden."

2. Asianosaisten lausumat

152 Kantaja väittää viitanneensa jo menettelyn aloittamiskirjeestä esittämissään huomautuksissa siihen, että komission hyväksymän hankkeen budjetin (tuen myöntämispäätöksen liitteessä 1 oleva 7.1.1 kohta, "laitteisto") mukaan Panetsosin käyttöön piti antaa auto hänen hankkeeseen liittyviä tarpeitaan varten. Tämä auto annettiin hänelle sellaisen leasing-sopimuksen perusteella, joka ei kata ajokuluja eikä vakuutusta. Näin ollen kantaja katsoo, että kilometrikorvaus, sellaisena kuin siitä määrättiin budjetissa, oli auton käyttökuluista erillinen kuluerä, joka ei kuulunut leasing-sopimukseen.

153 Vastaaja kiistää kantajan perustelujen oikeellisuuden.

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

154 Edellä 123 ja 124 kohdassa esitetyn mukaisesti on tutkittava, onko komissio tehnyt arviointivirheen katsoessaan, että Panetsosin matkoihin liittynyt kilometrikorvaus ei ollut perusteltavissa hankkeen tavoitteisiin nähden.

155 Tältä osin on todettava, että kantaja ei kiistä sitä, että Panetsos on tehnyt kyseiset virkamatkat autolla, joka oli annettu hänen käyttöönsä hankkeen kuluista leasing-sopimuksen perusteella ja että Panetsos ei näin ollen maksanut itse kuoletuksia kyseisestä autosta. Komissio on tarkastuksen aikana todennut, että Panetsosin hankkeen toteuttamiseksi ajamia kilometrejä vastanneet polttoainekulut olivat vain noin puolet hankkeeseen kirjatuista kilometrikorvauksista.

156 Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti tämän laskelman kantajalle, tämä selitti, että kilometrikorvaus kattoi myös vakuutuksen omavastuun, joka Panetsosin olisi pitänyt maksaa kolaroidessaan tällä autolla. On kuitenkin todettava, että tällaiset kulut ovat täysin spekulatiivisia eivätkä todellisia, ja että komissio saattoi siis pätevästi kieltää niiden kirjaamisen hankkeeseen.

157 Tästä seuraa, että komissio ei ole tehnyt arviointivirhettä riidanalaisessa päätöksessä todetun viidennen sääntöjenvastaisuuden osalta.

F *Seitsemäs sääntöjenvastaisuus, joka koskee hankkeessa työskenneille työntekijöille maksettua palkkaa ja matkakuluja*

1. Riidanalainen päätös

158 Riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen seitsemännen luetelmakohdan sanamuoto on seuraava:

"Otsikon 'matka- ja majoituskulut' alla ilmoitettiin 3 098 317 GRD:n suuruinen summa, joka vastasi 14 henkilön hankkeen eri toteutuspaikoilla suorittamia töitä. Samoin otsikolla 'työsopimukset' ilmoitettiin 10 650 000 GRD:n summa, joka vastasi 18 henkilön kuudesta hankkeen toteutuspaikasta kolmella suorittamia töitä. Näiden kulujen osalta ei ole esitetty mitään sellaista asiakirjaa, jonka perusteella nämä kulut olisivat hankkeen tavoitteisiin nähden perusteltavissa."

2. Asianosaisten lausumat

159 Kantaja väittää toimittaneensa jo menettelyn aloittamiskirjeestä esittämissään huomautuksissa komissiolle kaikki tositteet, jotka kattavat riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen seitsemännessä luetelmakohdassa mainitut kulut. Se esittää, että nämä asiakirjat, jotka ovat myös kannekirjelmän liitteenä, liittyvät hankkeessa työskennelleiden työntekijöiden palkkoihin ja matkakuluihin ja antavat riittävät perustelut kullekin matkalle sekä toteutuneiden kulujen määrälle.

160 Vastaaja katsoo, että kantajan mainitsemat asiakirjat, jotka on toimitettu sille jo hallinnollisen menettelyn aikana, eivät osoita hankkeeseen kirjattujen suoritusten todenperäisyyttä. Kyseessä ovat pelkät luettelot, joissa mainitaan matkan päivämäärä, kulkuväline, maksun saaja ja määrä ja kuvataan lyhyesti virkamatkan tarkoitusta. Näihin asiakirjoihin ei ole liitetty tositteita, kuten virkamatkakertomuksia, joissa kuvattaisiin työsuorituksia ja niiden kestoa. Lisäksi niihin liittyy vain harvoissa tapauksissa tositteita oleskelukuluista, kuten hotellikuluista.

161 Työsopimusten osalta vastaaja katsoo, että näissä sopimuksissa määrättiin kiinteämääräisestä palkasta, eikä niissä kuvattu selkeästi annettuja tehtäviä eikä odotettuja työsuorituksia. Näin ollen niiden perusteella ei sen mielestä ole mahdollista tarkastaa, oliko nämä henkilöt otettu palvelukseen hankkeen tarpeita varten. Lisäksi se korostaa, että paikalla suoritetun tarkastuksen aikana komission tarkastajille ei ollut esitetty mitään todisteita työntekijöiden hankkeen yhteydessä suorittamista töistä ja työsuoritusten kestosta.

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

162 Edellä 65, 123 ja 124 kohdassa esitetyn mukaisesti kantajan olisi pitänyt olla tietoinen siitä, että sen täytyisi kyetä toimittamaan komissiolle asiakirjoja ja selvityksiä, jotka osoittaisivat yhtäältä hankkeessa työskennelleiden työntekijöiden palkkojen ja näihin töihin liittyvien erilaisten matkakustannusten ja toisaalta hankkeeseen kirjattujen kulujen välittömän yhteyden sekä kulujen määrän asianmukaisuuden hankkeen tavoitteeseen nähden.

163 Tämän asiayhteyden perusteella on tutkittava, onko komissio tehnyt arviointivirheen katsoessaan, että hankkeessa työskennelleiden työntekijöiden palkkojen ja matkakulujen osalta "ei [ollut] esitetty mitään sellaista asiakirjaa, jonka perusteella nämä kulut olisivat hankkeen tavoitteisiin nähden perusteltavissa".

164 Tältä osin on todettava, että kantaja on vastaukseksi 21.4.1999 päivättyyn komission kirjeeseen (ks. edellä 93 kohta) toimittanut sille 12.5.1999 päivätyllä kirjeellä taulukon, joka oli otsikoitu "Työntekijöiden tehtävät ja niihin käytetty aika [hankkeen yhteydessä]". Se on esittänyt kyseisessä taulukossa kyseisten henkilöiden nimet, ajanjakson, jonka aikana eri työntekijät olivat suorittaneet työt, toimenpiteet, joihin nämä työt liittyivät, ja lyhyen kuvauksen yhdestä tai useammasta seuraavista tehtävistä, joita näiden töiden yhteydessä oli suoritettu: "tulen leviämisen estävien käytävien avaaminen", "karsiminen", "kasvillisuuden poistaminen", "avustaminen lohkojen mittaamisessa" ja "avustaminen korttien jäljityksessä". Samoin se on toimittanut komissiolle kaksi muuta taulukkoa, joissa se oli ilmoittanut eri työntekijöille maksettujen palkkojen määrän täsmentäen ensinnäkin hankkeen eri toimenpiteet ja toiseksi paikat, joissa näitä töitä tehtiin.

165 Lisäksi kantaja on toimittanut komissiolle kustakin asianomaisesta henkilöstä työsopimuksen, jossa mainitaan muun muassa hankkeen nimi sekä yhtä sopimusta lukuun ottamatta tehtävistä lyhyt kuvaus, joka olennaisilta osin vastaa edellisessä kohdassa mainitussa taulukossa annettuja tietoja. Samalla se on todennut, että suoritettujen töiden luonteen vuoksi ei ole ollut mahdollista määrittää tarkemmin, mitä töitä käytännössä tehtiin ja ketkä työntekijöistä niitä tekivät.

166 Vaikka menettelyn aloittamiskirje on erityisen tärkeä tällaisessa menettelyssä (ks. edellä 48 kohta), komissio on näiden asiakirjojen osalta tyytynyt ainoastaan huomauttamaan, että "tuensaajan 12.5.1999 toimittamat tiedot eivät ole sellaisia, että näiden otsikoiden alla ilmoitetut henkilöstökulut voitaisiin niiden perusteella todeta hyväksyttäviksi", antamatta kuitenkaan kantajalle pienintä-

kään viitettä siitä, mitä tietoja sen olisi pitänyt toimittaa, jotta nämä kulut olisi voitu todeta hyväksyttäviksi. Se ei ole myöskään esittänyt mitään varauksia kantajan toimittamien asiakirjojen todistusarvosta sinänsä.

167 Menettelyn aloittamiskirjeestä esittämissään huomautuksissa kantaja on lisäksi toimittanut komissiolle eri työntekijöiden matkakululomakkeita, joissa Panetsos oli todistanut annettujen tietojen todenperäisyyden. Näissä tositteissa mainitaan hankkeen nimen ja eri työntekijöiden nimien lisäksi näiden virkamatkojen päivämäärät ja matkapäivien lukumäärä, paikat, joihin nämä matkat on tehty, sekä näiden matkojen aikana suoritetuista tehtävistä kuvaus, joka olennaisilta osin vastasi kuvausta, joka sisältyy edellä 164 ja 165 kohdassa mainittuihin taulukoihin ja sopimuksiin sisältyvää kuvausta. Näille työntekijöille maksettujen kiinteiden määrien osalta kantaja on selittänyt, että nämä työntekijät oli otettu palvelukseen työttömien palvelukseen ottamista koskevien kansallisten erityissäännösten mukaisesti.

168 Komissio on riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen seitsemännessä luetelmakohdassa tyytynyt toistamaan arvostelun, jota se on esittänyt jo menettelyn aloittamiskirjeessä, ja huomauttanut ainoastaan, että kantaja ei ollut esittänyt sille "mitään asiakirjaa, jonka perusteella nämä kulut voisivat olla hankkeen tavoitteisiin nähden perusteltavissa".

169 Edellä 164—167 kohdasta ilmenee, että kantajan hallinnollisen menettelyn aikana toimittamien asiakirjojen perusteella oli mahdollista selvittää, minkä ajanjakson aikana kukin työntekijä oli suorittanut minkäkin tyyppisiä töitä, millä asianomaisista hankkeen työskentelypaikoista ja minkä hankkeeseen liittyvän toimenpiteen yhteydessä.

170 Lisäksi huolimatta siitä, että suoritettujen tehtävien kuvaus oli lyhytsanainen, siitä ilmeni selvästi, että nämä työntekijät olivat suorittaneet töitä, jotka liittyivät

välittömästi hankkeen tavoitteisiin. Hankkeeseen sisältyi näet, kuten edellä 106 kohdassa on jo todettu, valittujen lohkojen infrastruktuurien parannustöitä (sulkujen ja kulkureittien rakentaminen) ja valmistelutöitä näillä lohkoilla metsän uudelleenistutusta varten (karsiminen, kasvillisuuden poistaminen).

171 Vaikka kantaja ei ole esittänyt tositteita, kuten hotellilaskuja, kaikkien asianomaisten virkamatkojen osalta, kuten komissio on todennut ensimmäistä kertaa vastinekirjelmässään, kantajan toimittamia tositteita ei olisi saanut hylätä kokonaan täysin todisteeksi kelpaamattomina, sillä niiden perusteella oli sitä vastoin mahdollista selvittää, oliko suoritetuilla töillä ja hankkeeseen kirjatuilla kuluilla välitön yhteys.

172 Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei pidäkään korvata komission arviointia näistä asiakirjoista omalla arvioinnillaan, asiakirja-aineiston perusteella ei voida väittää, kuten komissio menettelee riidanalaisessa päätöksessä kokonaisvaltaisesti, että "mitään asiakirjaa, jonka perusteella nämä kulut voisivat olla hankkeen tavoitteisiin nähden perusteltavissa, ei ole esitetty".

173 Kun vastaajalta istunnossa tiedusteltiin, millaisia lisätietoja kantajan olisi pitänyt toimittaa näiden kulujen perustelemiseksi, se esitti lähinnä, että kantajan olisi pitänyt toimittaa tarkempia tietoja eri työntekijöiden toiminnasta. Se totesi esimerkiksi, että kantajan olisi pitänyt ilmoittaa karsimistöiden osalta eri työntekijöiden eri paikoilla kaatamien puiden määrä neliömetreinä, jotta olisi kyetty selvittämään, olivatko kirjatut kulut hankkeen tavoitteisiin nähden asianmukaisia.

174 Tässä yhteydessä on edellä 112 kohdassa esitetyistä syistä korostettava, että komissiolla on oikeus vaatia tarkempia tietoja yhteisön tuen saajilta, mikäli se pitää niitä tarpeellisina hankkeen asianmukaisen toteuttamisen osoittamiseksi.

Jotta erityistilanteissa voitaisiin varmistaa hankkeeseen kirjattujen matkakulujen ja hankkeeseen liittyvien eri toimenpiteiden välittömän yhteyden olemassaolo sekä näiden kulujen asianmukaisuus hankkeen tavoitteisiin nähden, saattaa näet olla välttämätöntä saada käyttöön yksityiskohtaisia kertomuksia kullakin hankkeen toteuttamispaikalla suoritetuista töistä.

175 On kuitenkin todettava, että koska komissio ei ole pyytänyt täsmällisempiä tietoja, kantaja on kohtuudella voinut katsoa, että kun otetaan huomioon kyseisten töiden luonne, sen hallinnollisessa menettelyssä toimittamat tositteet ja selvitykset olivat riittäviä osoittamaan yhtäältä hankkeessa työskennelleiden työntekijöiden palkan ja näitä töitä vastaavien eri matkakulujen ja toisaalta hankkeeseen kirjattujen kulujen välittömän yhteyden sekä näiden kulujen asianmukaisuuden hankkeen tavoitteeseen nähden. Ei näet ensi arviolta vaikuta tarpeelliselta, että kertomuksissa kuvattaisiin tarkemmin, mitä näiden työntekijöiden suorittamat työt, kuten karsimistyöt tai sulkujen rakentaminen tarkalleen sanoen olivat.

176 Komissio ei siten olisi saanut päättää menettelyä pyytämättä kantajaa toimittamaan täsmällisiä tietoja, sillä kantajalta on evätty kaikki mahdollisuudet toimittaa tietoja, jotka komission mukaan olisivat olleet tarpeen näytön esittämiseksi siitä, että toteutuneet kulut olivat hankkeen tavoitteisiin nähden perusteltuja.

177 Näin ollen komissio on tehnyt arviointivirheen hankkeeseen liittyvän seitsemännen sääntöjenvastaisuuden osalta.

G *Kahdeksas sääntöjenvastaisuus, joka koskee laitehankintoja*

1. Riidanalainen päätös

178 Vastaaja toteaa riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen kahdeksannessa luetelmakohdassa seuraavaa:

"Otsikolla 'laitehankinnat' on kirjattu 1 145 324 GRD:n suuruinen summa, joka liittyy kannettavan tietokoneen, ohjausyksikön ja tulostimen ostoon. Komission tarkastajat ovat todenneet, että tietokonetta käytettiin muissakin hankkeissa. Näin ollen hinta [olisi pitänyt] kirjata siinä suhteessa kuin sitä on käytetty nyt käsiteltävän hankkeen yhteydessä. Komissiolle ei ole esitetty kulun täysimääräisen kirjaamisen syitä eikä hyväksyttäviä perusteluja sisältävää asiakirjaa."

2. Asianosaisten lausumat

179 Kantaja on esittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle kyseisten tietotekniikan laitteiden ostoon liittyvät laskut ja väittää, että vastaaja ei olisi saanut ottaa huomioon sitä, että yhtä näistä tietokoneista käytettiin myös muissa hankkeissa. Joka tapauksessa perustelut, joita vastaaja on esittänyt tämän sääntöjenvastaisuuden osalta, ovat liian epämääräisiä ja koskevat vain yhtä tietokoneista ja siten noin puolta niihin liittyvistä kuluista.

180 Vastaaja väittää, että kannettavaa tietokonetta ei esitetty komission tarkastajille paikalla suoritetussa tarkastuksessa ja että kantaja ei ole myöskään esittänyt

todisteita tämän kannettavan tietokoneen ostosta tai sen käyttämisestä hankkeen tarkoituksiin. Kantaja on myöntänyt, että kannettavaa tietokonetta ei ollut käytetty hankkeen ensimmäisen vaiheen aikana, mutta ilmoittanut toimittavansa todisteita sen myöhemmästä käytöstä.

181 Toisen tietokoneen osalta vastaaja väittää kantajan myöntäneen, että se oli käyttänyt sitä myös toisen hankkeen tarpeisiin. Tässä tilanteessa hankkeeseen kirjattuja kuluja pitäisi vähentää määrään, joka on oikeassa suhteessa siihen, kuinka paljon tietokonetta on käytetty riidanalaisen hankkeen tarpeisiin.

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

182 Aluksi on todettava, että komissio on ilmaissut menettelyn aloittamiskirjeessä epäilyksensä siitä, voitiinko hankkeeseen kirjata 1 145 324 GRD:n suuruinen summa, joka oli kirjattu otsikon "laitehankinnat" alle ja joka koski ensinnäkin kannettavan tietokoneen ja toiseksi ohjausyksikön ja tulostimen ostoa. Kannettavan tietokoneen osalta komissio on todennut, että tarkastajat eivät olleet kyenneet toteamaan, että tämä tietokone olisi tosiasiallisesti ostettu ja että sitä olisi käytetty hankkeen tarpeisiin. Ohjausyksikön ja tulostimen osalta komissio on esittänyt, että sen tarkastajat olivat todenneet, että näitä tietotekniikan laitteita oli käytetty myös muiden hankkeiden yhteydessä ja että näin ollen niiden ostohinta olisi pitänyt kirjata siinä suhteessa kuin sitä on käytetty hankkeen yhteydessä.

183 Komissio on riidanalaisessa päätöksessä esittänyt ainoastaan ohjausyksikön ja tulostimen osalta väitteen, jonka mukaan niitä olisi käytetty myös muiden hankkeiden yhteydessä. Vaikka komissio näet viittaa riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen kahdeksannessa luetelmakohdassa kokonaisvaltaisesti

"tietokoneeseen", edellisessä kohdassa kuvatusta asiayhteydestä ilmenee selvästi, että väite ei koskenut kannettavaa tietokonetta vaan ohjausyksikköä ja tulostinta.

184 Se ei sitä vastoin ole esittänyt riidanalaisessa päätöksessä mitään väitettä, joka koskisi kannettavan tietokoneen ostohinnan kirjaamista hankkeeseen. Komissio on kuitenkin katsonut riidanalaisessa päätöksessä, että 1 145 324 GRD:n summan kirjaamista on pidettävä sääntöjenvastaisena, vaikka tämä summa sisältää sekä ohjausyksikön ja tulostimen että kannettavan tietokoneen, kuten edellä on todettu.

185 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen antamassaan vastauksessa komissio on ainoastaan toistanut jo kirjelmissään esittämänsä perustelut antamatta mitään selvitystä siitä, miksi tietotekniikan laitehankintojen kokonaismäärä on jätetty hyväksymättä.

186 Tästä seuraa, että komissio on tehnyt arviointivirheen riidanalaisessa päätöksessä todetun kahdeksannen sääntöjenvastaisuuden osalta.

H *Yhdeksäs sääntöjenvastaisuus, joka koskee yleiskuluja*

1. Riidanalainen päätös

187 Riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen yhdeksännen luetelmakohdan sanamuoto on seuraava:

"Budjettiriville 'yleiskulut' on kirjattu 6 738 822 GRD:n suuruinen summa; komission tarkastajat ovat todenneet, että näiden kulujen perusteltavuudesta tai

siitä, että hankkeen aiheuttamien yleiskulujen suuruuden määrittämiseksi olisi sovellettu jotain järkiperäistä perustetta, ei ole olemassa mitään asiakirjaa. Tuensaaja ei ole vastauksessaan toimittanut asiakirjoja, joiden perusteella tämän summan kirjaaminen olisi hankkeen tavoitteisiin nähden perusteltavissa."

2. Asianosaisten lausumat

188 Kantaja katsoo, että asiakirjat, joita se on toimittanut komissiolle menettelyn aloittamiskirjeestä esittämiensä huomautusten yhteydessä, ovat riittävät perustelemaan hankkeeseen kirjatut yleiskulut, jotka liittyivät tutkimukseen ja komitean hallinnointikuluihin. Lisäksi kantaja on esittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle komitean sihteeristön päällikön laatiman 14.8.2001 päivätyn muistion näistä yleiskuluista.

189 Vastaaja kiistää kantajan perustelujen oikeellisuuden.

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

190 Aluksi on todettava, että 14.8.2001 päivätty komitean sihteeristön päällikön muistio yleiskuluista on laadittu vasta riidanalaisen päätöksen tekemisen jälkeen, eikä sitä näin ollen voida ottaa huomioon päätöksen perusteltavuutta arvioitaessa.

191 Kantaja on yleiskuluja perustellakseen toimittanut komissiolle menettelyn aloittamiskirjeestä esittämiensä huomautusten yhteydessä luettelon yleiskuluistaan

vuosilta 1996 ja 1997. Tässä luettelossa kantajan yleiskulut esitettiin yhtenä kokonaisuutena, ilman että olisi ilmoitettu, mikä osa näistä kuluista koski nimenomaan asianomaisen hankkeen toteuttamista. Myöskään menettelyn aloittamiskirjeestä esittämissään huomautuksissa kantaja ei ole ilmoittanut, mitkä näistä kuluista liittyivät välittömästi hankkeeseen, eikä ole selittänyt, minkä objektiivisen menettelytavan mukaisesti nämä hankkeeseen nimenomaisesti liittyvät kulut voitaisiin laskea tämän yhtenä kokonaisuutena esitetyn luettelon perusteella.

192 Tästä seuraa, että komissio ei ole tehnyt arviointivirhettä riidanalaisessa päätöksessä todetun yhdeksännen sääntöjenvastaisuuden osalta.

I *Kymmenes sääntöjenvastaisuus, joka koskee toimistotilojen käyttöön liittyviä kuluja*

1. Riidanalainen päätös

193 Vastaaja on todennut riidanalaisen päätöksen 9 perustelukappaleen kymmenennessä luetelmakohdassa seuraavaa:

"Tuensaajalle 100 m^2:n toimistotilan käytöstä aiheutuneisiin kuluihin liittynyt 8 100 000 GRD:n summa oli kirjattu hankkeeseen. Mitään todistetta ei ole esitetty näiden kulujen perustelemiseksi. Tuensaaja ei ole kirjallisessa vastauksessaan toimittanut mitään asiakirjaa, jonka perusteella tämän kulun kirjaaminen hankkeeseen olisi hankkeen tavoitteiden mukaista."

2. Asianosaisten lausumat

194 Kantaja katsoo, että sen menettelyn aloittamiskirjeestä esittämien huomautusten yhteydessä komissiolle toimittamat asiakirjat, jotka mainittiin myös kyseisen kirjeen 13 kohdassa, olivat riittäviä hankkeeseen kirjattujen toimistotilojen käyttöön liittyneiden kulujen perustelemiseksi. Lisäksi kantaja on toimittanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle komitean sihteeristön päällikön 16.8.2001 laatiman muistion toimistotilojen käyttöön liittyvistä kuluista.

195 Vastaaja kiistää kantajan perustelujen oikeellisuuden.

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

196 Aluksi on todettava edellä 190 kohdassa esitetyistä syistä, että 16.8.2001 päivättyä muistiota, jonka komitean sihteeristön päällikkö on laatinut toimistotilojen käyttöön liittyvistä kuluista, ei voida ottaa huomioon arvioitaessa riidanalaisen päätöksen perusteltavuutta.

197 Kantaja on näitä kuluja perustellakseen esittänyt 1.7.1998 päivätyn komissiolle osoitetun kirjeen, jonka liitteenä oli näitä yleiskuluja koskeva taulukko. Kyseisessä kirjeessä kantaja on vahvistanut, että 8 100 000 GRD:n summa, joka liittyi tuensaajan toteutuneisiin kuluihin, oli hinta 100 m^2:n toimistotilojen käytöstä.

198 Vaikka oletettaisiin, että tällaisia yleiskuluja voitaisiin kirjata hankkeeseen, on todettava, että kantaja ei ole kyseisessä kirjeessä sen enempää kuin sen liitteenä

olevassa taulukossakaan esittänyt objektiivisia perusteita, joiden mukaisesti näiden nimenomaan riidanalaisen hankkeen toteuttamiseen liittyvien kulujen määrä pitäisi laskea.

199 Tästä seuraa, että komissio ei ole tehnyt arviointivirhettä riidanalaisessa päätöksessä todetun kymmenennen sääntöjenvastaisuuden osalta.

J *Eri sääntöjenvastaisuuksiin liittyvää kolmatta kanneperustetta koskeva ratkaisu*

200 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että riidanalaiseen päätökseen liittyy arviointivirheitä kolmannen, kuudennen, seitsemännen ja kahdeksannen sääntöjenvastaisuuden osalta. Kantajan kanneperuste on näin ollen hyväksyttävä tältä osin ja hylättävä muilta osin.

II *Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohtaa on rikottu siltä osin kuin komissio on ainoastaan viitannut eri sääntöjenvastaisuuksiin hankkeen hallinnoinnissa*

A *Asianosaisten lausumat*

201 Kantaja huomauttaa, että komissio on riidanalaisessa päätöksessä ainoastaan viitannut eri sääntöjenvastaisuuksiin hankkeen hallinnoinnissa. Se korostaa, että komissio ei ole sen sijaan todennut sääntöjenvastaisuuksia itse hankkeen

toteuttamisessa eikä muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua huomattavaa muutosta, joka vaikuttaa hankkeen laatuun tai niihin olosuhteisiin, joissa hanke pannaan täytäntöön.

202 Kantajan mukaan muutetun asetuksen N:o 4253/88 23 artiklan 2 kohtaa ja 24 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että ennen rahoitustuen peruuttamista komission on aina arvioitava paikalla suoritetun tarkastuksen havaintoja hankkeen hallinnoinnin lisäksi myös sen tosiasiallisen toteuttamisen kannalta.

203 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kantajan mukaan vahvistanut tämän tulkinnan muutetun asetuksen N:o 4253/88 23 artiklan 2 kohdasta ja 24 artiklan 2 kohdasta asiassa T-143/99, Hortiplant vastaan komissio, 14.6.2001 antamassaan tuomiossa (Kok. 2001, s. II-1665, 65—67 kohta). Se täsmentää tältä osin, että nyt käsiteltävän asian tosiseikat poikkeavat edellä mainitun asiassa Hortiplant vastaan komissio annetun tuomion taustalla olleista tosiseikoista, eikä kyseisen tuomion 65 kohdassa mainitun yhdistetyissä asioissa T-551/93 ja T-231/94—T-234/94, Industrias Pesqueras Campos ym. vastaan komissio, 24.4.1996 annetun tuomion (Kok. 1996, s. II-247) ja nyt käsiteltävän asian välillä ole mitään yhteyttä.

204 Vastaaja muistuttaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut edellä 203 kohdassa mainitussa asiassa Hortiplant vastaan komissio antamassaan tuomiossa samoin kuin edellä 49 kohdassa mainitussa asiassa Conserve Italia vastaan komissio antamassaan tuomiossa, että yhteisön varoilla rahoitetun toimenpiteen hallinnointi kuuluu erottamattomasti hankkeen toteuttamisen edellytyksiin ja tuen myöntämisedellytyksiin. Tästä seuraa, että kun komissio toteaa hallinnointiin liittyviä sääntöjenvastaisuuksia hankkeen toteuttamisessa, sen ei enää tarvitse tutkia, onko kyseinen hanke käytännössä toteutettu vai ei, vaan se voi peruuttaa tuen jo yksinomaan todettujen hallinnollisten sääntöjenvastaisuuksien perusteella.

B *Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta*

205 On muistettava, että muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklasta ilmenee, että komissio voi päättää rahoitustuen takaisinperimisestä, mikäli kyseisen artiklan 2 kohdan mukaisesti "tutkimus paljastaa epäsäännöllisyyksiä tai sellaisen huomattavan muutoksen, jolle ei ole pyydetty komission hyväksyntää ja joka vaikuttaa toiminnan tai toimenpiteen laatuun tai niihin olosuhteisiin, joissa ne pannaan täytäntöön".

206 Kyseisessä säännöksessä viitataan siten nimenomaisesti rahoitetun toiminnan täytäntöönpanon olosuhteisiin liittyviin sääntöjenvastaisuuksiin, jotka sisältävät myös sääntöjenvastaisuudet sen hallinnoinnissa.

207 Tästä seuraa, että ei voida väittää kantajan tavoin, että muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan mukaisia seuraamuksia voitaisiin soveltaa ainoastaan siinä tapauksessa, että rahoitettua toimintaa ei ole toteutettu lainkaan tai se on toteutettu vain osittain (edellä 203 kohdassa mainitussa asiassa Hortiplant v. komissio annetun tuomion 63 ja 64 kohta).

208 Näin ollen toisin kuin kantaja väittää, muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklaa ei voida tulkita siten, että kun komissio toteaa huomattavia sääntöjenvastaisuuksia toiminnan hallinnoinnissa, sen pitäisi ennen tuen peruuttamista tutkia kaikissa tapauksissa, onko hanke käytännössä toteutettu vai ei.

209 Kantaja vetoaa tässä yhteydessä virheellisesti myös edellä 203 kohdassa mainitussa asiassa Hortiplant vastaan komissio annetun tuomion 65—67 kohtaan. Nämä tuomion kohdat eivät näet koske kantajan tämän kanneperusteen yhtey-

dessä esittämää oikeuskysymystä vaan sen sijaan eri velvollisuuksia, joita yhteisön lainsäädäntöön perustuvan rahoitustuen saajalla on.

210 Näin ollen ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan komissio on viitannut yksinomaan eri sääntöjenvastaisuuksiin hankkeen hallinnoinnissa, on hylättävä.

III *Toinen kanneperuste, jonka mukaan muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohtaa on rikottu ja suhteellisuusperiaatetta loukattu*

A *Asianosaisten lausumat*

211 Kantaja väittää, että riidanalaisessa päätöksessä on rikottu muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohtaa sekä loukattu suhteellisuusperiaatetta, kun rahoitustuki on peruutettu kokonaan. Tämä peruste on kaksiosainen.

212 Kanneperusteen ensimmäisessä osassa kantaja vetoaa siihen, että muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdan mukaan tuen peruuttaminen tai vähentäminen on perusteltua vain niin vakavien sääntöjenvastaisuuksien yhteydessä, jotka vaikuttavat hankkeen laatuun tai sen täytäntöönpanon olosuhteisiin.

213 Kantajan mielestä nämä edellytykset eivät täyty nyt käsiteltävässä asiassa. Vaikka oletettaisiin, että vastaajan toteamat eri sääntöjenvastaisuudet pitävät paikkansa, ne vastaavat kantajan mukaan vain noin kolmea seitsemäsosaa jo suoritetusta yhteisön tuesta. Näin ollen tuen periminen kokonaan takaisin on sen mielestä liiallista.

214 Kanneperusteen toisessa osassa kantaja korostaa, että riidanalainen päätös tehtiin 8.6.2001 eli yli kolme vuotta sen jälkeen kun se oli toimittanut vastaajalle teknisen väliraportin (5.6.1998) ja noin kaksi ja puoli vuotta paikalla suoritetun tarkastuksen jälkeen (9.—12.11.1998). Kun otetaan huomioon hankkeen luonne, joka kantajan mukaan edellytti sen keskeytymätöntä toteuttamista kiinteän aikataulun mukaan, hanke on käytännössä keskeytetty täksi ajaksi. Sen mielestä komissio ei voi peruuttaa tukea sen jälkeen kun rahoituksen pidättämisestä on kulunut näin pitkä aika, sillä muuten se rikkoo muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklaa ja loukkaa suhteellisuusperiaatetta.

215 Vastaaja väittää kanneperusteen ensimmäisen osan osalta, että kantaja on kirjannut hankkeeseen kuluja, joiden osalta se ei ollut osoittanut välitöntä yhteyttä kyseiseen hankkeeseen. Näin ollen se on loukannut vakavalla tavalla yhteisön rahoitusjärjestelmän asianmukaiseen toimintaan tähtäävää olennaista velvollisuutta. Tällaisissa tapauksissa myönnetty tuki on peruutettava.

216 Kanneperusteen toisen osan osalta vastaaja vetoaa siihen, että rahoitustuen jatkoerien pidättäminen osoittaa päinvastoin, että sillä oli ensinnäkin huomattavia epäilyjä ilmoitettujen kulujen sääntöjenmukaisuudesta ja että se on toisaalta punninnut tarkasti eri vaihtoehtoisten ratkaisujen seurauksia.

B *Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta*

1. Kanneperusteen ensimmäinen osa, jonka mukaan tuen peruuttaminen kokonaan on ollut suhteetonta

217 Suhteellisuusperiaate edellyttää, että yhteisön toimielinten säädöksillä, päätöksillä ja muilla toimenpiteillä ei saa ylittää sitä, mikä on asianmukaista ja tarpeellista tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi (ks. mm. asia 15/83, Denkavit Nederland, tuomio 17.5.1984, Kok. 1984, s. 2171, 25 kohta ja asia T-260/94, Air Inter v. komissio, tuomio 19.6.1997, Kok. 1997, s. II-997, 144 kohta).

218 Oikeuskäytännössä on myös todettu, että yhteisön järjestelmän hyvän toiminnan kannalta keskeisten velvoitteiden täyttämättä jättämisestä voidaan rangaista yhteisön säännösten perusteella myönnettävien oikeuksien menettämisellä, kuten tukioikeuden menettämisellä (asia C-104/94, Cereol Italia, tuomio 12.10.1995, Kok. 1995, s. I-2983, 24 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö).

219 Nyt käsiteltävän asian osalta on korostettava, että asetuksella N:o 2052/88 ja sen täytäntöönpanoasetuksilla N:o 4253/88 ja N:o 4256/88 pyritään nopeuttamaan EMOTR:n välityksellä maatalouden rakenteiden mukauttamista ja edistämään maaseudun kehitystä taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tukemiseksi ja yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseksi. Kuten asetuksen N:o 4253/88 viidennestätoista perustelukappaleesta ja kyseisen asetuksen 23 artiklasta ilmenee, lainsäätäjä on tässä tarkoituksessa pyrkinyt ottamaan käyttöön tehokkaan valvontamenettelyn varmistaakseen sen, että tuensaajat noudattavat EMOTR:n tuen myöntämisen yhteydessä asetettuja edellytyksiä, jotta edellä mainitut tavoitteet toteutetaan tehokkaalla tavalla.

220 Lisäksi on muistettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellä 203 kohdassa mainitussa asiassa Hortiplant vastaan komissio antamansa tuomion 65 kohdassa ja edellä 203 kohdassa mainitussa asiassa Industrias Pesqueras Campos ym. vastaan komissio antamansa tuomion 160 kohdassa todennut, että kun otetaan huomioon yhteisön myöntämien tukien luonne, velvollisuus noudattaa tuen myöntämispäätöksessä esitettyjä rahoituksen edellytyksiä on, samalla tavoin kuin asianomaisen hankkeen aineellista toteuttamista koskeva velvollisuus, yksi tuensaajan olennaisista sitoumuksista ja näin ollen yhteisön tuen myöntämisen edellytys.

221 Se, että yhteisön tukien hakijat ja saajat toimittavat komissiolle riittävän täsmällisiä tietoja, on välttämätöntä, jotta valvonta- ja todistejärjestelmä, joka on otettu käyttöön tuen myöntämisedellytysten täyttymisen tarkistamiseksi, voi toimia asianmukaisesti.

222 Nyt käsiteltävässä asiassa komission riidanalaisessa päätöksessä esiin tuomien eri sääntöjenvastaisuuksien perustan puuttumista koskevan kolmannen kanneperusteen yhteydessä esitetystä selvityksestä ilmenee, että kantaja ei ole kyennyt tiettyjen näiden sääntöjenvastaisuuksien osalta osoittamaan, että komissio olisi tehnyt arviointivirheen tai perusteluja koskevan virheen riidanalaisessa päätöksessä. Komissio on todennut riidanalaisessa päätöksessä näiden sääntöjenvastaisuuksien osalta, että kantaja oli kirjannut hankkeeseen kuluja, joiden osalta se ei ollut osoittanut välitöntä yhteyttä hankkeeseen eikä kulujen asianmukaisuutta.

223 Lähtökohtaisesti komissiolla on oikeus peruuttaa myönnetty tuki tällaisten laiminlyöntien vuoksi. Kuten edellä on jo todettu, komissio voi näet tällaisessa tilanteessa kohtuudella katsoa, että mikä tahansa muu seuraamus kuin tuen täydellinen peruuttaminen ja EMOTR:n maksamien summien palauttaminen saattaisi kannustaa petokseen, kun mahdollisilla tuensaajilla olisi houkutus korottaa keinotekoisesti hankkeeseen kirjattavien kulujen määrää välttääkseen yhteisrahoitusvelvollisuutensa ja saadakseen EMOTR:lta tuen myöntämispäätöksessä vahvistetun tuen enimmäismäärän tai antaa vääriä tietoja tai salata tiettyjä tietoja saadakseen tuen tai lisätäkseen haettavan tuen määrää, kun vaa-

rana olisi vain se, että tätä tukea alennettaisiin sille tasolle, joka sen olisi pitänyt olla tuensaajan todellisten kulujen perusteella ja/tai tuensaajan komissiolle toimittamien paikkansapitävien tietojen perusteella (ks. vastaavasti asia C-500/99 P, Conserve Italia v. komissio, tuomio 24.1.2002, Kok. 2002, s. I-867, 10 kohta ja edellä 203 kohdassa mainitussa asiassa Industrias Pesqueras Campos ym. v. komissio annetun tuomion 163 kohta).

224 Tässä tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin todennut edellä 200 kohdassa, että riidanalaista päätöstä rasittavat arviointivirheet kolmannen, kuudennen, seitsemännen ja kahdeksannen sääntöjenvastaisuuden osalta.

225 Tällaisessa tilanteessa riidanalainen päätös on kuitenkin kumottava kokonaan. Koska komissio on näet perustanut päätöksensä peruuttaa tuki kokonaan kymmeneen sääntöjenvastaisuuteen, joista neljää ei ole näytetty toteen oikeudellisesti riittävällä tavalla, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei pidä asettua komission tilalle ja päättää siitä, mihin toimenpiteisiin tämän pitäisi ryhtyä hankkeen rahoituksen osalta.

226 EY 233 artiklan mukaisesti komission tehtävänä on ratkaista sen perusteella, mitä näiden sääntöjenvastaisuuksien osalta on todettu, suhteellisuusperiaatetta noudattaen, onko tuen peruuttaminen syytä pitää voimassa vai onko hankkeen osalta toteutettava jokin toinen toimenpide.

2. Kanneperusteen toinen osa, jonka mukaan kohtuullisen käsittelyajan periaatetta on loukattu

227 Kantaja väittää kanneperusteen toisessa osassa lähinnä, että kun otetaan huomioon komission hallinnollisen menettelyn liian pitkä kesto, komissio ei olisi saanut muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklaa rikkomatta ja suhteelli-

suusperiaatetta loukkaamatta peruuttaa myönnettyä tukea ja että riidanalainen päätös on kumottava kokonaan.

228 Tältä osin on aluksi huomautettava, että sovellettavassa lainsäädännössä ja erityisesti muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa ei säädetä erityisistä määräajoista, joita komission täytyisi noudattaa rahoitustuen peruuttamista koskevan menettelyn yhteydessä.

229 Näin ollen on muistutettava, että se, että komission on tehtävä päätökset kohtuullisessa ajassa hallinnollisen menettelyn päätteeksi, on yhteisön oikeuden yleinen oikeusperiaate (yhdistetyt asiat T-213/95 ja T-18/96, SCK ja FNK v. komissio, tuomio 22.10.1997, Kok. 1997, s. II-1739, 56 kohta).

230 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on tältä osin katsottu, että hallinnollisen menettelyn keston kohtuullisuutta on arvioitava tapauskohtaisesti ja että arvioinnissa on otettava huomioon muun muassa asiayhteys, komission käyttämät eri menettelyvaiheet, asian vaikeusaste sekä asian merkitys eri osapuolille (edellä 229 kohdassa mainituissa yhdistetyissä asioissa SCK ja FNK v. komissio annetun tuomion 57 kohta ja edellä 53 kohdassa mainitussa asiassa Partex v. komissio annetun tuomion 177 kohta).

231 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja toimitti komissiolle 5.6.1998 tuen myöntämispäätöksen liitteessä 2 olevassa 3 kohdassa tarkoitetun teknisen väliraportin ja pyysi toisen erän suorittamista. Komissio kehotti 9.7.1998 kantajaa lähettämään kyseisen liitteen 5 kohdan mukaisesti luettelon kaikista toteutuneisiin kuluihin liittyvistä tositteista sekä oikeaksi todistetut jäljennökset näistä asiakirjoista. Kantaja toimitti 29.7.1998 komissiolle muun muassa luettelon toteutuneista kuluista ja korosti toisen erän pikaisen suorittamisen välttämättömyyttä.

Liitteessä 2 olevan 5 kohdan mukaisesti komissio suoritti tämän jälkeen 9.—12.11.1998 tarkastuksen paikalla kantajan tiloissa. Sen jälkeen kantaja toisti useaan kertaan 2.3., 4.5., 12.5. ja 13.10.1999 päivätyillä kirjeillään pyyntönsä toisen erän suorittamisesta ja muistutti siitä, että hankkeen toteuttaminen edellytti sen keskeytymätöntä täytäntöönpanoa. Komissio puolestaan pyysi eri asiakirjojen toimittamista 21.4.1999 päivätyllä kirjeellään ennen kuin se aloitti muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa tarkoitetun menettelyn 25.10.1999 päivätyllä kirjeellä. Vastaanotettuaan kantajan huomautukset tästä menettelyn aloittamiskirjeestä 3.12.1999 komissio pyysi tarkastuskertomusta tilintarkastusyhtiöltä, joka käsitteli kantajan huomautuksissaan antamat vastaukset ja antoi kertomuksensa komissiolle 7.7.2000. Komissio päätti menettelyn 8.6.2001 riidanalaisella päätöksellä.

232 Tästä tapahtumaketjusta ilmenee, että hallinnollinen menettely on tässä tapauksessa kiistatta ollut hyvin pitkä. Tämä on erityisen valitettavaa sen vuoksi, että kantaja on useaan kertaan korostanut komissiolle toisen erän pikaisen suorittamisen välttämättömyyttä, jotta hanke kyettäisiin toteuttamaan tuen myöntämispäätöksen mukaisesti, ja vedonnut samalla hankkeen erityislaatuun liittyviin objektiivisiin perusteisiin.

233 On kuitenkin muistettava ensinnäkin, että vaikka kohtuullisen käsittelyajan noudattamista koskevan periaatteen loukkaaminen osoitettaisiinkin toteennäytetyksi, se ei ole peruste riidanalaisen päätöksen automaattiselle kumoamiselle (yhdistetyt asiat T-305/94—T-307/94, T-313/94—T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ja T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomio 20.4.1999, Kok. 1999, s. II-931, 122 kohta ja asia T-197/00, Onidi v. komissio, tuomio 30.5.2002, Kok. H. 2002, s. I-A-69 ja Kok. 2000, s. II-325, 96 kohta).

234 Toiseksi on otettava huomioon, että kantajan hallinnollisessa menettelyssä esittämien eri asiakirjojen ja selvitysten tutkiminen on edellyttänyt perusteellista ja monitahoista analysointia. Koska nyt käsiteltävä asia on varsin monimutkainen,

hallinnollisen menettelyn eri vaiheissa kulunut aika ei ole ollut niin liiallinen, että riidanalainen päätös olisi sen vuoksi lainvastainen.

235 Kolmanneksi komission riidanalaisessa päätöksessä esittämien eri sääntöjenvastaisuuksien perusteettomuutta koskevan kolmannen kanneperusteen tutkimisen yhteydessä esitetystä analyysistä ilmenee, että kantaja ei ole tiettyjen näiden sääntöjenvastaisuuksien osalta täyttänyt täysin tyydyttävällä tavalla kaikkia komission esittämiä asiakirjapyyntöjä, ja näin on tapahtunut hallinnollisen menettelyn alusta lähtien.

236 Komissio näet kehotti kantajaa 9.7.1998 tuen myöntämispäätöksen liitteessä 2 olevan 5 kohdan mukaisesti toimittamaan luettelon kaikista toteutuneisiin kuluihin liittyvistä tositteista siten, että se kykenisi toteamaan hankkeen eri toimenpiteiden ja hankkeeseen kirjattujen kulujen yhteyden. Kuten kyseisen kanneperusteen yhteydessä on usean komission toteaman sääntöjenvastaisuuden osalta katsottu, kantajan toimittamien asiakirjojen perusteella tällaista yhteyttä ei ole kyetty toteamaan.

237 Myös tiettyjen sellaisten sääntöjenvastaisuuksien osalta, joiden yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut vastaajan tehneen arviointivirheitä, kantaja on toimittanut tietyt asiakirjat vasta menettelyn aloittamiskirjeen perusteella, mikä on ollut omiaan viivästyttämään komission tutkimusta.

238 Näin ollen komission viivästys nyt käsiteltävän asian tutkimisessa on tietyiltä osin katsottava kantajan itsensä syyksi, koska tämä ei ole hallinnollisen menettelyn kaikissa vaiheissa toiminut täydessä yhteistyössä komission yksiköiden kanssa.

239 Näin ollen kantaja on virheellisesti vedonnut kohtuullisen ajan periaatteeseen osoittaakseen, että riidanalaista päätöstä tehtäessä olisi rikottu muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklaa ja loukattu suhteellisuusperiaatetta.

240 Tästä seuraa, että myös kanneperusteen toinen osa on perusteeton ja että toinen kanneperuste on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

241 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi työjärjestyksensä 87 artiklan 3 kohdan mukaan määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi tai jos siihen on muutoin erityisiä syitä.

242 Nyt käsiteltävässä asiassa on kolmannen kanneperusteen yhteydessä todettu, että riidanalaista päätöstä rasittavat arviointivirheet komission toteamista kymmenestä sääntöjenvastaisuudesta neljän osalta mutta että kuuden muun sääntöjenvastaisuuden osalta kantaja ei ole kyennyt osoittamaan tällaisia virheitä tai perustelujen riittämättömyyttä. Edellä 222—226 kohdassa esitetyistä syistä riidanalainen päätös on kuitenkin kumottava kokonaan.

243 Vaikka asia on ratkaistu vastaajan vahingoksi riidanalaisen päätöksen kumoamista koskevien vaatimusten osalta, tietyt kolmannen kanneperusteen osat on hylätty perusteettomina. Näin ollen on määrättävä, että kukin asianosainen vastaa omista kuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(kolmas jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Komission päätös K(2001) 1284, joka on tehty 8.6.2001 ja jolla on peruutettu tuki, joka on myönnetty Aristoteleio Panepistimio Thessalonikisiin (Thessalonikin Aristoteles-yliopisto) kuuluvalle metsägenetiikan ja puumaisten kasvien jalostuksen laboratoriolle tuen myöntämisestä EMOTR:n ohjausrahastosta neuvoston asetuksen N:o 4256/88 mukaisesti 25.9.1996 tehdyllä komission päätöksellä K(96) 2542 "tulipalojen tuhoamien metsien nopeaa uudelleenistuttamista Kreikassa koskeva kochanke" -nimisen hankkeen nro 93.EL.06.023 yhteydessä, kumotaan.**

2) **Kumpikin asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan välitoimimenettelystä aiheutuneet kulut mukaan lukien.**

Lenaerts Azizi Jaeger

Julistettiin Luxemburgissa 30 päivänä syyskuuta 2003.

H. Jung K. Lenaerts

kirjaaja kolmannen jaoston puheenjohtaja

Sisällys

Asiaa koskeva lainsäädäntö ..... II - 3995

Käsiteltävän asian taustalla olevat tosiseikat ..... II - 3999

Menettely ja asianosaisten vaatimukset ..... II - 4005

Oikeudellinen arviointi ..... II - 4006

I Kolmas kanneperuste, jonka mukaan komissio on tehnyt arviointivirheitä toteamiensa eri sääntöjenvastaisuuksien osalta ja laiminlyönyt perusteluvelvollisuuden tämän kanneperusteen tiettyjen osien osalta ..... II - 4007

A Alustavia huomautuksia ..... II - 4007

B Ensimmäinen ja toinen sääntöjenvastaisuus, jotka koskevat Panetsosille suoritettua lisäpalkkaa ja hänen tietyistä toimenpiteistänsä johtuvia kuluja ..... II - 4010

1. Riidanalainen päätös ..... II - 4010

2. Asianosaisten lausumat ..... II - 4011

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 4013

a) Ensimmäinen sääntöjenvastaisuus, joka koskee Panetsosin lisäpalkkaa ... II - 4013

Arviointivirhe ..... II - 4013

Perusteluvelvollisuuden laiminlyönti ..... II - 4017

b) Toinen sääntöjenvastaisuus, joka koskee Panetsosin tiettyihin toimenpiteisiin liittyviä kuluja ..... II - 4018

C Kolmas ja kuudes sääntöjenvastaisuus, jotka koskevat Babalitin palkkaa ja matkakuluja ..... II - 4019

1. Riidanalainen päätös ..... II - 4019

2. Asianosaisten lausumat ..... II - 4020

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 4022

a) Babalitin palkkaan liittyvä kolmas sääntöjenvastaisuus ..... II - 4022

Johdanto ..... II - 4022

Yksityiskohtainen tiivistelmä asiaa koskevista tosiseikoista ..... II - 4023

Tosiseikkojen tarkastelu ..... II - 4026

— Ensimmäinen väite, jonka mukaan kantaja ei ole toimittanut komissiolle riittävän yksityiskohtaista kertomusta Babalitin toiminnasta ..... II - 4027

— Toinen väite, jonka mukaan 12.5.1999 päivätyssä kirjeessä kuvatut tehtävät eivät vastanneet Babalitin tehtäviä sellaisina kuin ne on ilmoitettu hänen työsopimuksissaan ..... II - 4031

b) Kuudes sääntöjenvastaisuus, joka koskee Babalitin virkamatkakuluja .... II - 4033

D Neljäs sääntöjenvastaisuus, joka koskee Panetsosille maksettuja päivärahoja ... II - 4038

1. Riidanalainen päätös ..... II - 4038

2. Asianosaisten lausumat ..... II - 4038

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 4039

E Viides sääntöjenvastaisuus, joka koskee Panetsosin matkakuluja ..... II - 4041

1. Riidanalainen päätös ..... II - 4041

2. Asianosaisten lausumat ..... II - 4041

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 4042

F Seitsemäs sääntöjenvastaisuus, joka koskee hankkeessa työskenneille työntekijöille maksettua palkkaa ja matkakuluja ..... II - 4043

1. Riidanalainen päätös ..... II - 4043

2. Asianosaisten lausumat ..... II - 4043

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 4044

G Kahdeksas sääntöjenvastaisuus, joka koskee laitehankintoja ..... II - 4049

1. Riidanalainen päätös ..... II - 4049

2. Asianosaisten lausumat ..... II - 4049

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 4050

H Yhdeksäs sääntöjenvastaisuus, joka koskee yleiskuluja II-4051

1. Riidanalainen päätös II-4051

2. Asianosaisten lausumat II-4052

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II-4052

I Kymmenes sääntöjenvastaisuus, joka koskee toimistotilojen käyttöön liittyviä kuluja II-4053

1. Riidanalainen päätös II-4053

2. Asianosaisten lausumat II-4054

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II-4054

J Eri sääntöjenvastaisuuksiin liittyvää kolmatta kanneperustetta koskeva ratkaisu II-4055

II Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohtaa on rikottu siltä osin kuin komissio on ainoastaan viitannut eri sääntöjenvastaisuuksiin hankkeen hallinnoinnissa II-4055

A Asianosaisten lausumat II-4055

B Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II-4057

III Toinen kanneperuste, jonka mukaan muutetun asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohtaa on rikottu ja suhteellisuusperiaatetta loukattu II-4058

A Asianosaisten lausumat II-4058

B Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II-4060

1. Kanneperusteen ensimmäinen osa, jonka mukaan tuen peruuttaminen kokonaan on ollut suhteetonta II-4060

2. Kanneperusteen toinen osa, jonka mukaan kohtuullisen käsittelyajan periaatetta on loukattu II-4062

Oikeudenkäyntikulut II-4066